

Drago Ulaga

Po kongresu telesne kulture v Beogradu

Dejstvo, da je naša ljudska telesna vzgoja zaostala za splošnim razvojem naše družbe, je sprožilo pobudo za sklicanje jugoslovanskega kongresa telesne kulture. Na prečo problematiko je med prvimi opozoril tov. Aleksander Ranković v svojem referatu na VII kongresu ZKJ v Ljubljani. Takrat je povedal, da je samo 3,14 odstotka državljanov zajetih v družbenih organizacijah za telesno kulturo, da se bavi s telesnimi vajami v šolah samo 48 odstotkov učencev in da si ponekod niti ne prizadevajo, da bi zgradili pri šolah tudi telovadnice.

Jugoslovanski kongres telesne kulture je sklicalo 48 družbenih organizacij — posebej naj omenimo Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije, Zvezo sindikatov in Ljudsko mladino. Teze za kongres so bile že pred mesec razposlane in je bilo tako dovolj časa za analizo in vsestransko izmenjavo mnenj. Že pred kongresom je prišlo do izjave dejstva, da je naša družba v veliki meri podpirala atraktivni šport, da je bilo za šolsko telesno vzgojo vse premalo sredstev. Analiza stanja je tudi pokazala, da je bilo razmeroma malo storjenega za športno razvedrilo delavcev in namencev.

Osnovni referat »Naloge in pota razvoja telesne kulture v pogojih socialistične izgradnje Jugoslavije« je pripravil tov. Slavko Komar, član Zveznega izvršnega sveta. Razen predstavnikov oblasti in gostov se je zbralo na kongresu 1816 delegatov iz vseh ljudskih republik, ki so pozorno sledili branju pisma predsednika Tita, po-

zdravnemu govoru tov. Rankoviča, referatom, koreferatom in razpravi o posameznih vprašanjih. Pomembno in vzpodbudno pismo predsednika Tita so sprejeli udeleženci kongresa z dolgotrajnim ploskanjem (pismo objavljamo v celoti).

STARO ODMIRA — NOVO SE PORAJA

V treh dnevih trajanja kongresa — od 6. do 8. novembra — se je izvršila dolga vrsta govornikov, odgovornih funkcionarjev, kakor tudi izkušenih delavcev v šolah, Armiji, Partizanu, športnih organizacijah itd. Stvarno so poročali o doseženih uspehih, prav tako pa tudi o napakah in slabostih, ki jih bo treba v obdobju po kongresu odpraviti. Za visoko raven kongresa je značilno, da niso razpravljali o interesih posameznih organizacij, temveč o načelih in smernicah, ki naj pripomorejo do prvih zametkov resnično množične telesne kulture našega ljudstva.

Diskutanti so se mestoma zelo odločno zavzemali za to, da mora vse, kar ni v skladu z interesi sodobne družbe, odrediti. Kritizirali so preživelo obliko športnega popularizma, klubštva in tendence po umetniškem vzdrževanju tako imenovane športne kvalitete. Zlasti so grajali profesionalizem, ki se je razpasel pri nas v nekaterih športnih organizacijah in požira ponekod skoraj vsa razpoložljiva gmočna sredstva.

Misel, da bo treba odsej začeti pri temeljih, pri telesni vzgoji mladine, je izrazil tov. Aleksander Ranković v svojem pozdravnem govoru v imenu

Zveznega izvršnega sveta takole: »Treba je posvetiti vso pozornost šolam, v katerih je čez dva in pol milijona otrok in mladine, tovarnam in industrijskim naseljem. Za uspeh te orientacije je potrebno, da naše politične in množične organizacije, predvsem pa Zveza komunistov, Socialistična zveza, Sindikat in Ljudska mladina, kot idejno-politične sile pri našem socialističnem razvoju zagotovo telesni kulturi ustrezno mesto.«

Novo, kar se v našem telesnokulturnem gibanju poraja, je pripravljenost vseh udeležencev kongresa, da je treba skrbeti najprej za solidno telesno vzgojo otrok v obveznih osemletnih šolah. Tem je treba zagotoviti nujno potrebna vadišča in kadre. Tega kajpada ne bomo zmogli že v prvem letu po kongresu — vendar, če bo pravilno usmerjena pozornost komunne na pomen zdravstvene in telesne vzgoje, bo prišlo hitreje do premagovanja zaostalosti na tem področju. Nekdo od diskutantov je pravilno pripomnil, da je zaostala miselnost v razvoju telesne kulture večja ovira, kakor pomanjkanje finančnih sredstev.

Če se bodo otroci že v osemletni obvezni šoli navadili na telesno nego in utrjevanje, če bodo dobili osnovne pojme o športu, če bodo dobili potrebno znanje o zdravem načinu življenja, dela in razvedrila, bo to nedvomno velikega pomena za celotno zdravstveno raven našega ljudstva. Jasno pa je tudi, da bodo taki ljudje kot tekmovalci uspešnejši, kajti tako imenovani kvalitetni šport predpostavlja pravilno telesno vzgojo mladega in množično.

POTREBUJEMO 4000 UČITELJEV

Glede vzgoje kadrov je bilo v zadnjih letih marsikaj storjenega, saj so izboljšali pouk telesne vzgoje na učiteljskih šolah, ustanovili so posebne šole za telesno vzgojo, Partizanu in športni organizaciji pa je tudi odobrila družba znatna sredstva za vzgojo mladih vaditeljev in trenerjev. Milica Šepa, direktor Visoke šole za telesno vzgojo v Beogradu je opozorila na to, da je pedagoška sposobnost prvi pogoj za dobrega učitelja telesne vzgoje. »Morali bi stimulirati študij telesne vzgoje«, je rekla, »da bi prišlo do kvalitetne selekcije kandidatov.«

Docent dr. Nikola Kurelić se je zavzemal za gradnjo visokih šol za telesno vzgojo in posebej se je študente internate, ker se mora študent telesno vzgojo podvreči posebnemu režimu življenja. Več govornikov je predlagalo organizacijo dopolnilnega študija za tiste učitelje in profesorje, ki že ponujajo na šolah in imajo veselje tudi za telesno vzgojo.

Zadnji dan kongresa je sproti govornil podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Rodoljub Čolaković. Poudaril je, da je ena izmed osnovnih pomanjkljivosti, pravzaprav slabost, pa tudi najhujša ovira — nerazumevanje pomena telesne vzgoje ljudstva pri nas samih. Ne le v šolah, tudi drugje je moš najti ljudi, ki sodijo, da je telesna kultura neresna stvar. »Tudi sam sem za to«, je rekel tov. Čolaković, »da bi bila telesna vzgoja v naši šoli vsak dan, vendar še bolj pomembna je pa proces med otrokovo rastjo, še bolj pomembno je, da se otrok navadi skrbeti za svoje telo. Če bomo to dosegli, se bodo učenci brez kakršnekoli intervencije vključili v telesno kulturo kot nujno potrebno.«

V nadaljevanju je tov. Čolaković poudaril, da bo treba rešiti predvsem dva problema, in sicer vprašanje gmočnih sredstev ter strokovnega kadra. Kar se tiče gmočnih sredstev, je z njimi povezana tudi gradnja objektov za telesno kulturo pri šolah, ki jih ne smemo zanemariti, kot smo jih doslej večkrat.

Imamo primere, ko so v zadnjem času zgradili nove šole, vendar brez objektov za telesno kulturo.

Odkod dobiti več ko 4000 učiteljev, kolikor jih potrebujemo? Tovariš Čolaković je podčrtal, da ne moremo čakati toliko časa, da bi imeli na vsaki šoli diplomanta visoke ali srednje šole za telesno vzgojo, pač pa je treba pripraviti sedanjih kader učiteljskih šol.

RESOLUCIJA KONGRESA TELESNE KULTURE

Prvi jugoslovanski kongres telesne kulture je na osnovi referatov, koreferatov in razprav sprejel naslednjo resolucijo, ki jo objavljamo v izveščku:

1. Telesna kultura ima ogromen družbeni pomen, njen razvoj pa je neločljivo povezan z bojem naših delovnih ljudi pri graditvi naše socialistične družbe. Telesna kultura prispeva delež h krepitvi zdravja, delovne in obrambne sposobnosti državljanov ter je ugodna oblika zabave in počitka. Takšna telesna kultura pa se lahko razvija le na amaterskih načelih.

2. Kongres oboja negativne pojave in poziva vse družbene in politične organizacije, pripadnike in delavce na področju telesne kulture, da se jim bolj energično bori za njihovo izkoreninjenje.

3. Kongres poudarja, da je šola tako v mestu kot na vasi osnovni živišči vsestranske telesne vzgoje otrok in mladine. Zagotoviti ji je treba gmočna sredstva in kadre, da bomo lahko v prihodnjih letih zajeli vso mladino v redno in sistematično telesno vzgojo. Večjo pomoč je treba nuditi razvoju telesne kulture na univerzah.

4. Kongres priporoča, da bo JLA v prihodnje audila vso pomoč in vsestransko podporo pri telesni vzgoji mladine in tudi nadalje razvijala vsestransko telesno vzgojo svojih pripadnikov.

5. Vse telesnokulturne organizacije morajo posvetiti večjo pozornost delavski mladini, odraslim in razvoju telesne kulture na vasi. Narediti je treba minimalen program telesne vzgoje, katerega obvladanje bo stimulirano z ustreznimi značkami. Skupen program bo zbiljal telesnovzgojna in športna društva predvsem s skupnimi akcijami, skupnim sodelovanjem.

6. Ustanavljanje družbeno-razvojnih organov za telesno kulturo se je pokazalo kot pravilno. Nujno je tudi, da se pri ostalih občinskih ljudskih odborih ustanove sveti za telesno kulturo. Prav tako pa naj bi komunne imele skupne organe vseh družbenih organizacij za telesno kulturo.

Kongres je zadal nalogo Komisiji za telesno kulturo pri Zveznem izvršnem svetu in vodstvom družbenih organizacij za telesno kulturo, da zaključke kongresa še bolj temeljito obdelajo in se po njih ravnavo.

Seja Sveta za šolstvo LRS

Svet za šolstvo LRS je imel 10. novembra sejo z zelo obširnim dnevnim redom. Pod predsedstvom Vladka Majhna so člani sveta obravnavali osnutek učnega načrta za izobraževanje odraslih, osnutek uredbe o sprejemnih in dopolnilni uredbe o organizaciji in delu Sveta za šolstvo LRS, osnutek uredbe o ustanovitvi Zavoda za napredek šolstva LRS, pravilnik o sprejemanju absolventov gimnazij in strokovnih šol v vzgojiteljsko službo, pravilnik o privatnih izpitih na Srednji vzgojiteljski šoli; dalje je svet razpravljalo o predlogu za spremembo predmetnika in diplomskega izpita na Srednji vzgojiteljski šoli, o šolskem koledarju, o imenovanju pedagoških svetnikov, o podelitvi Zagarjevih nagrad, o imenovanju upravnega odbora in direktorja Zavoda za proučevanje in izobraževanje odraslih, o priporočilu Odbora za o.svetu in kulturo Zveznega izvršnega sveta, o volitvah šolskih odborov in drugo.

Novo osnovani Zavod za proučevanje izobraževanja odraslih je kot eno svojih prvih nalog pripravil osnutek novega učnega programa za šole za odrasle. V novem programu je predvsem upoštevano dejstvo, da so bili dosedanja programi za šole preveč tesno naslojena na programe rednih šol;

njem na tekmovanjih, skupno politiko in organi za usposabljanje kadrov, izgradnjo objektov in založniško dejavnostjo.

6. Tekmovanja lahko odigrajo pozitivno vlogo le takrat, ko so podrejena določenim vzgojnimi ciljem. Zato je treba tekmovanja usmeriti v okvir osnovnih organizacij, občin in okrajev.

7. Vrhunski športni dosežki morajo biti naravna posledica razvite ljudske telesne kulture in rednega sistematičnega dela v osnovnih organizacijah. V naših pogojih ne more biti šport poklic.

8. Posebno pozornost je treba posvetiti zdravstveni zaščiti pripadnikov telesnokulturnih organizacij. Za sredstva morajo skrbeti občine, okraji in republike.

9. Pri izgradnji objektov za telesno kulturo se je treba usmeriti na igrišča, na objekte pri šolah, stanovanske skupnosti in delavska naselja, na kompleksne objekte, ki bodo omogočali množično telesno kulturo in izvenarmadne vzgoje, kot tudi na gradnjo objektov v letoviških, predvsem pri mestih industrijskih središčih. Sprito tega je treba ponovno pregledati urbanistične načrte in zagotoviti izgradnjo malih objektov, da bi imeli delovni ljudje možnost, da jih vsak dan izkoristijo. Potrebno je zagotoviti, da postanejo objekti za telesno kulturo splošna družbena lastnina.

10. Za nadaljnjo množičnost telesne kulture in dvig njene kvalitete je nujno potrebno, da skupnost zagotovi večja finančna sredstva. Kongres predlaga ustanovitev skladov za telesno kulturo, da bi bil dotok sredstev stalen. Potrebna pa je tudi učinkovita družbena kontrola nad njihovo uporabo.

11. Ustanoviti je treba enotno mrežo ustanov za šolanje amaterskega in profesionalnega strokovnega kadra. Prostovoljno amatersko delo v telesni kulturi pa ima polno družbeno vrednost.

12. Ustanavljanje družbeno-razvojnih organov za telesno kulturo se je pokazalo kot pravilno. Nujno je tudi, da se pri ostalih občinskih ljudskih odborih ustanove sveti za telesno kulturo. Prav tako pa naj bi komunne imele skupne organe vseh družbenih organizacij za telesno kulturo.

Kongres je zadal nalogo Komisiji za telesno kulturo pri Zveznem izvršnem svetu in vodstvom družbenih organizacij za telesno kulturo, da zaključke kongresa še bolj temeljito obdelajo in se po njih ravnavo.

Sklepi III. plenuma

republiškega sveta Zveze sindikatov

V začetku tega meseca je zasedal republiški svet sindikatov Slovenije in razpravljal o nekaterih perečih vprašanjih življenja v naših delovnih kolektivih, ki se kažejo zelo očitno tudi v dosedanjem delu sindikalnih organizacij. Da bi poživili delo le-teh in da bi jih bolj kot doslej mobilizirali pri reševanju perečih vprašanj v podjetjih in ustanovah, je plenum sprejel naslednje sklepe:

1. Plenum sodi, da mora celotni sindikalni politični aktiv posvetiti največjo pozornost občinim zborom sindikalnih podružnic v kolektivih. Predvsem od sposobnosti, pravilnega dela in usmerjenosti sindikalnih podružnic in od njihovega medsebojnega povezovanja / okviru občine in po občinskih sindikalnih svetih je odvisno, ali se bodo izvajale naloge in smernice uspešno in v korist delavskega razreda. Predvsem zato, ker se v mnogih občinah in sindikalnih podružnicah sindikalne organizacije kot celota še niso lotile tistih gospodarskih in političnih problemov, ki so za delavstvo najbolj pereči, plenum meni, da je treba letne občne zbere tako pripraviti in da morajo biti taki, da bomo te pomanjkljivosti odpravili čimprej. To pomeni, da je treba usmeriti občne zbere v obravnavo konkretnih družbenih odnosov v kolektivih in v obravnavo življenjskih in delovnih pogojev delavcev.

2. Še vedno povzročajo med delavstvom in v delovnih kolektivih upravičeno nezadovoljstvo brezdružni birokratski in nepravični odnosi in ravnanja nekaterih posameznikov, ki ne razumejo ali nečejo razumeti bistva in namena delavskega samoupravljanja. Zato bi morale vse sindikalne podružnice na občinjskih analizirati to družbeno dogajanje v kolektivih. Občni zbori bi morali temeljno politično usmerjenost zelo konkretno nastopiti proti takim birokratskim pojavom in podpreti organe delavskega samoupravljanja.

3. Eden izmed temeljnih problemov, ki je neposredno povezan z življenjskimi in delovnimi pogoji delavca, je sistem nagrajevanja. Tu je izredno važna ne samo delitev dohodka med kolektiv in družbo, temveč tudi delitev dohodka znotraj kolektiva. Občni zbori naj bi politično podprli vsa prizadevanja, iniciativo in tiste oblike nagrajevanja (enota proiz-

voda, akord, premije itd.), ki imajo namen odpraviti nekatere slabosti sedanjega sistema in izpopolniti tako, da bo vzpodbujal kolektiv in posameznika k boljšemu delu in gospodarjenju in ga bo za boljše delo in gospodarjenje tudi ustrezno nagrajeval.

4. Plenum meni, da v kolektivih še niso izrabljene vse možnosti za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev delavcev. Upoštevanje, da življenjska raven delavskega razreda ni odvisna samo od obče gospodarske politike in od tiste delitve narodnega dohodka, ki jo določa načrt, temveč je odvisna tudi od politike kolektivov in občin, priporoča plenum vsem sindikalnim podružnicam, da s teh gledišč kritično ocenijo svoje dosedanje delo, usmerjenost in položaj. Z vse gofostvijo lahko pričakujemo, da bodo ob zaključku leta znašli skladi splošne potrošnje, ki jih bodo imela podjetja v naši republiki več ko 10 milijard. Plenum sodi, da bi se morale sindikalne podružnice zavzemati za to, da bi najmanj dve tretjini teh sredstev investirali v take objekte družbenega standarda, ki bodo bodisi v okviru podjetja ali na občinskem območju neposredno in v kar najkrajšem času izboljšali delovne in življenjske pogoje že tam zaposlenega delavstva. Taki objekti so predvsem: delavske menze, razni servisi v okviru stanovanske skupnosti, stanovanja, obrtne delavnice, trgovine, zlasti trgovina s prehrabnimi predmeti, ambulante in zdravstveni domovi, počitniški domovi, potem pridejo v poštev pogodbeni krediti okoliških kmetijskim posestvom in združenim pridelavci, ki je pomembna predvsem za tiste kolektive in industrijske občine, itd. Za smotrnejšo uporabo sedanjih sredstev za boljše poslovanje mnogih naštetih objektov priporoča plenum sindikalnim organizacijam, naj se zavamejo za to, da se bodo na občinskem območju sredstva podjetij tudi rduževala z občinskimi in drugimi investicijskimi skladi. Tako združevanje mora biti seveda prostovoljno, z jasno določenimi medsebojnimi pravilnicami in dolžnostmi in na podlagi že predloženih in sprejetih načrtov za razširitev in novo gradnjo zadevnih objektov.

5. Plenum meni, da bi morale imeti sindikalne organizacije veliko močnejši politični vpliv glede zaposlovanja nove delovne sile v kolektivih. V ta namen je treba izbrati občne zbere. Dejstvo je, da imajo še mnogi kolektivni nepravilno, nepremišljeno in kratkovidno politiko glede sprejemanja nove delovne sile. Res je, da so tega krive tudi nekatere vrzeli v sistemu delitve dohodka, toda vendar mora biti vsakomur jasno, da je posledica zaposlovanja novih delavcev brez kkratnega povečanja delovne širlosti zmanjšanje ali pa vsaj stagnacija realne delavske plače. Plenum priporoča, naj občni zbori v kolektivih zahtevajo od organov delavskega samoupravljanja, od komisij za delovna razmerja in od upravnih vodstev obrazložitev in konkretne račune o tem, kje, zakaj in kako se je zaposlovala nova delovna sila in kakšni so bili uspehi ali posledica. Občni zbori bodo morali zahtevati v interesu že zaposlene delavstva, naj se v prihodnje postavijo ostrejša merila za sprejemanje nove delovne sile; zahtevati bi morali razširitev dela v akordu in odprto, z natečajno urejeno notranjo kadrovske politiko, razmeščanje in napredovanje.

6. Za uspešno delo sindikalnih podružnic v prihodnjem letu je potrebno precej spremeniti in okrepiti kadrovski sestav izvršnih odborov. Zlasti v tistih delovnih kolektivih, kjer so zaposlene pretežno ženske, je nujno potrebno izvoliti in izvršne odbore sindikalnih podružnic večje število tovarišic. Spremeniti je treba tudi navado, da sloni vse delo samo na predsedniku. Samo tako delo, kjer bo ves izvršni odbor sindikalne podružnice aktiven in povezan s kolektivom, lahko rodi dobre rezultate. In prav take izvršne odbore bi morali izvoliti na letošnjih občinskih zborih. Zato plenum priporoča zlasti kandidature mlajših, lahko tudi manj izkušenih, toda za delo pripravljenih tovarišic.

Pismo predsednika Tita

SOLE MORAJO POSTATI OSNOVNI ČINITELJ V TELESNOVZGOJNEM DELU Z MLADINO

Udeležencem kongresa telesne kulture v Beogradu je poslal predsednik Tita pismo naslednje vsebine:

»Dragi tovariši in tovarišice! Ne morem se odzvati povabilu, da bi se udeležili vašega kongresa. Zato vas ob tej priložnosti pozdravljam, želim pa bi vam povedati nekaj besed o vprašanjih, ki boste o njih razpravljali.

Zelo pozitivno je, da je kongres za telesno kulturo sklicalo toliko političnih in družbenih organizacij, organov državne oblasti in ustanov. Ker je telesna kultura dejavnost družbenega značaja, bi se morala z njenim razvojem ukvarjati družbena skupnost, za njen napredek pa bi se morali zanimati vsi, ne pa samo organi upravljanja in družbene organizacije za telesno kulturo.

Ze večkrat sem poudaril veliki pomen telesne kulture za zdravje in dvig delovne sposobnosti naših ljudi, za pravičen telesni razvoj in vsestransko vzgojo mladine, kakor tudi za odmor in zabavo naših državljanov. Tokrat bi hotel povedati, da je pomen telesne kulture še večji, ker se naša mesta vse bolj razvijajo, rastejo nova industrijska središča, način življenja in dela naših ljudi pa sta se precej spremenila. Telesna kultura je danes ena izmed osnovnih vsakdanjih potreb naših državljanov in, lahko bi rekli, del njihovega standarda.

Naša družbena skupnost je že doslej dajala precejšnja gmočna sredstva za razvoj telesne kulture. V pojavnem obdobju smo dosegli pomembne uspehe tudi v tej družbeni dejavnosti. Toda sodim, da bi bili ti uspehi lahko še večji, če bi bilo več razumevanja, če bi hitreje odpravljali slabosti in preživela nazadnjaška pojmovanja, ki nanja naletijo še sedaj.

Naša telesna kultura je usmerjena pretežno v atraktivni šport. Temu je podrejena tudi politika izgradnje naprav in razdelitve gmočnih sredstev. Pri tem pa pozabljamo, da lahko v naših pogojih samo množična telesna kultura in množični šport kot njen neločljivi del zadovoljita različne interese državljanov in izpolnita naloge, ki jih ima telesna kultura v naši skupnosti. Zato je nujno, da v prihodnosti oddvojimo večji del sredstev, ki bodo namenjena v te namene, za tiste dejavnosti, ki bodo zajele kar največ naših državljanov v različnih panogah telesne vadbe. Ljudski odbori, še posebej pa podjetja, naj pazijo na to, ko bodo dajala sredstva za telesno kulturo.

Tudi v prihodnosti moramo graditi manjše in cenejše naprave, dostopne vsem državljanom, v bližini šol in tovarn, v delavskih naseljih, stanovanskih blokih, na izletniških točkah in letoviških ter v krajih, kjer delovni ljudje preživljajo svoj prosti čas.

Posebej bi hotel poudariti POMEN TELESNE VZGOJE V ŠOLAH, ker je tam največ otrok in mladine, kateri je telesna vzgoja najbolj potrebna in kjer je hkrati moč doseči največje vzgojne uspehe. SOLE MORAJO POSTATI OSNOVNI ČINITELJ V TELESNOVZGOJNEM DELU Z MLADINO. Morajo biti mesto, kjer se formira pravilno gledanje na telesno kulturo s trajnimi navadami. Zato morajo ljudski in šolski odbori in organizacije za telesno kulturo posvetiti večjo pozornost telesni kulturi v šolah, da bi si zagotovili kar najbolj ugodne gmočne pogoje in potrebne kadre za uspešen in sodoben pouk telesne kulture v naših šolah.

Hkrati pa je treba zagrizeno odpravljati negativne pojave in težnje, na katere še vedno naletimo, posebno v nekaterih športnih organizacijah. Kadri, ki delajo v družbenih organizacijah za telesno kulturo, ki imajo tudi veliko vzgojno vlogo, morajo poznati, da je njihovo delo za našo družbo zelo pomembno in da imajo zato tudi veliko vzgojno vlogo, morajo spoznati, da je njihovo delo strokovni in drugi delavci, ki prostovoljno delajo v družbenih organizacijah za telesno kulturo, ki izpolnjujejo svoje vzgojne naloge, še večje družbeno priznanje.

Prepričan sem, da bo kongres z ozirom na družbene sile, ki stoje za njim, dal pomemben doprinos k pravilnejšemu in močnejšemu razvoju telesne kulture v naši državi. Dovolite, da vas še enkrat pozdravim in vam zaželim mnogo uspeha pri vašem delu.

Združenje prosvetnih delavcev Slovenije, uredništvo in uprava Prosvetnega delavca čestitajo vsem svojim članom, dopisnikom in bralcem k Dnevu republike!

Program ideološko-političnega študija, ki ga predlaga Centralni odbor Združenja učiteljev in profesorjev Jugoslavije

Komisija Združenja učiteljev in profesorjev Slovenije je sestavila študijski program za tekoče šolsko leto, ki ga je objavil Prosvetni delavec dne 22. IX. 1958. O tem študijskem programu je razpravljala plenum našega združenja, ki je bil 29. septembra in na katerem je predal o namenu in pomenu študija programa ZKJ tov. dr. Jože Potrč. Tudi Centralni odbor našega združenja je razpravljal o ideološkem študiju v šolskem letu 1958-59, in sicer na sejah predsedstva 16. julija in 18. oktobra. Na zadnji seji je bil sprejet program, ki ga objavljamo v tej številki Prosvetnega delavca.

Ta program za ideološko-politično delo v naših družtvih zama v eno celoto vse, kar je v gradivu VII. kongresa ZKJ najbistvenejše na področju ideološkega dela za razumevanje naše družbene stvarnosti in perspektiv njenega razvoja. To znanje je potrebno vsem prosvetnim delavcem, ki so pred skupnostjo odgovorni za izobraževanje in vzgojo mladega rodu. Zato pozivamo vse naše organizacije v občinah, da začno predelovati ta program z največjo odgovornostjo. Predlagani program lahko vključijo v svoj dosedanj študijski načrt, ki so si ga društva izdelala po navodilih našega septembrskega plenuma, ideološke komisije ZKS ali SZDL. Način obdelave in oblike dela naj si društva izbere sama, priporočamo pa jim, ...j si preskrbe dobre predavatelje v svojih vrstah al pa naj si jih poiščejo drugod, če jih med seboj ne najdejo. Vsekar je treba poskrbeti, da bodo predavanja n visoki ravni in zares kvalitetna. Dobro bi bilo, če bi se posamezna predavanja bravnala na širših sestankih (občinskih, okrajnih konferencah, zborovanjih in posvetovanjih).

I. Družbeno upravljanje

Družbeno upravljanje kot družbeno-politični temelj demokracije v ljudski državi. Oblika povezovanja proizvodnje s stvarnimi potrebami ljudi. Način družbenega in osebnega prilažanja viška proizvodov družbenega dela. Delavsko upravljanje kot družbeno sredstvo, ki omogoča neposredno proizvajalcem, da postanejo aktivni in odločilni činitelji v proizvodnji, razdeljevanju in drugih družbenih poslih. Najvišja stopnja razvoja družbenih odnosov v sedanji fazi ekonomskega razvoja družbe. Hitrejši ekonomski razvoj in stabilizacija socialističnih družbenih odnosov s pomočjo delavskega samoupravljanja. Poti likvidacije med državno in družbo. Način prehoda od upravljanja nad ljudmi k upravljanju nad stvarmi.

Literatura: Program ZKJ, VII. pogl. I. Tito, Delavsko samoupravljanje v gospodarstvu; Kardelj, o socializmu in demokraciji; Kardelj, Socialistična demokracija v jugoslovanski praksi.

II. Komuna pot temelj skupnosti proizvajalcev

Komuna kot najrazvitejša organizacija samoupravljanja na teritorialni osnovi. Osnovna politično-teritorialna organizacija samoupravljanja delovnega ljudstva. Organizacija proizvodnje in ustvarjanje življenjskih pogojev delovnega ljudstva. Osnovna družbena skupnost, v kateri se vasklajajo osebne in družbene koristi delovnih ljudi. Komunalni sistem in enotnost države.

Literatura: Marx, Kritika Gotškega programa; Engels, Razvoj socializma od utopije do znanosti, III. del; Program ZKJ, VII. pogl. I. Tito, Referat na VII. kongresu ZKJ; Kardelj, Ob novi ureditvi okrajev in občin.

III. Družbeno upravljanje in moralna načela naše družbe

Kaj je moralna? Javno mnenje in moralni principi. Pozitivni moralni principi prosvetnih delavcev v preteklosti. Moralni kriteriji v naši družbi. Družbeno samoupravljanje kot proces reševanja sporov osebnih in družbenih koristi. Boj proti egoističnim in birokratskim tendencam v razvoju socializma. Razvijanje zavestne aktivnosti delovnih ljudi za pravičen odnos do družbenih sredstev in za delovno disciplino. Boj proti privilegijem, protekciji, proti ustvarjanju in ohranjanju strahu pred umetno ustvarjenimi avtoritetami, proti krapi, razpisanju, nedisciplini kot izrazito drobnoburžoaznim lastnostim, posebej oblikam v birokraciji. Družbeno samoupravljanje kot razvoj človekovega dela in humanizacije proizvodnih odnosov. Negacija egoistične zavesti drobnoburžoaznega individualizma in birokratsko-totalitarnih tendenc.

Literatura: Program ZKJ, VI., VII. in X. pogl.; Kardelj, Socialistična demokracija v jugoslovanski praksi.

IV. Vloga zavesti v našem družbenem razvoju

Spoznavanje objektivnih zakonov družbenega razvoja kot temelj za zavestno delovanje ljudi v graditvi socializma. Poveljstvo socialističnega razvoja in njih značaj. Razvijanje zavestne aktivnosti delovnih ljudi v ostvarjanju socialističnih ciljev kot bistvo vodilne vloge komunistov. Družbene organizacije delovnih ljudi in njihova iniciativa.

Literatura: Program ZKJ, X. pogl.; Tito, Referat na VII. kongresu; Kardelj, Socialistična demokracija in ekonomska politika v nadaljnjem socializemnem razvoju Jugoslavije.

V. Socialistična misel in nekateri načini njene deformacije

Zgodovinski razvoj socialistične misli. Razvoj razreda in njegove zavesti. Boj marksizma s predmarksističnimi pojmovanji v delavskem gibanju. Pojav revizionizma konec XIX. stoletja. Zgodovinski, družbeno-ekonomski in idejni izvor revizionizma B. Bernsteina in drugega revizionizma. Leninovo razvijanje marksistične teorije v pogojih monopolističnega kapitalizma. Zastojanje teorije za prakso po Leninovi smrti. Oblike revizije marksizma v sedanjih pogojih. Dva osnovna vidika današnjega revizionizma: revizionizem kot izraz idejnega in političnega umika pred buržoazno in revizionizem kot izraz idejnega in političnega umika pred birokratsko-etatističnimi tendencami ter njihovimi družbenimi nosilci. Vsebinska revizija marksizma zaradi prilagajanja birokratsko-etatističnim družbenim silam; opuščanje temeljnih postavk materialističnega pojmovanja zgodovine, malicenje marksistične teorije, dogmatizacija posameznih postavk Marxa, Engelsa in Lenina, pragmatistično prilažanje trenutnih političnih stališč za nadaljnji razvoj in bogatenje marksizma.

Literatura: Marx-Engels, Komunistični manifest, III. pogl.; Lenin, Zgodovinska uosoda Marxovega nauka; Program ZKJ, II. in X. pogl.; Tito, Delavsko upravljanje v gospodarstvu.

VI. Osebnost in socializem

Družbeno-ekonomski temelji svobode posameznika in družbe. Socialistični družbeni odnos kot temelj svobode družbe in posameznika. Pogoji krepitve birokratsko-etatističnih tendenc in ohranjanje svobode družbe in posameznika. Buržoazno-individualistično, birokratsko-totalitarnostno in marksistično pojmovanje vloge in svobode osebnosti. Nasprotja splošnih in osebnih koristi v prvih fazah graditve socializma. Način premoaganja teja nasprotja, razvoj neposredne demokracije, samoupravljanja v gospodarstvu in družbenega upravljanja. Boj ZKJ za socialistični humanizem.

Literatura: Marx-Engels, Komunistični manifest, II. pogl.; Program ZKJ, VI., VII. in X. pogl.; Kardelj, Govor v Ljudski skupščini 6. decembra 1956.

VII. Teoretski temelji reforme šolstva pri nas

Ekspozice Rodoljuba Colakoviča v Ljudski skupščini; diskusija v skupščini; Črvenkovski, Družbeni temelji šolske reforme, revija Socializem, 1958, št. 1; Prijedlog sistema obrazovanja i vaspitanja u FNRJ; Tretji plenum Centralnega odbora Zdrženja učiteljev in profesorjev Jugoslavije, Revija Školstva, 1957-58, št. 4.

DRUGI NACIONALNI KONGRES ZA ZAŠČITO OTROK

„Naša mladina predstavlja najdragocenejšo, kar imamo“

skrbjo zanje, je da iz teh virov črpa moralna bogastva, jih predajo mladim generacijam in storijo vse, da bodo ta bogastva vtekana v njihov moralni lik, da bi mlade generacije bile kar najbolj pripravljene prevzeti nase in nadaljevati borbo za nadaljnji razvoj socializma.

Vsa naša družba je prevzela skrb za usmeritev na pot in za pripravo na življenje velikega števila otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja. Ljudski odbori, politične in družbene organizacije so hkrati vložile tudi ogromna prizadevanja za razvoj mreže predšolskih in šolskih ustanov in za njihovo preskrbo. Skrb družbene skupnosti za otroke in mladino in množična družbena iniciativa sta dosegli pomembne rezultate tudi pri odpiranju dijaških kuhinj, organizaciji okrevališč, letovišč in izletišč za otroke; število le-teh pa se še iz leta v leto večja.

BOJ STAREGA Z NOVIM

»S hitrim razvojem industrije in proizvodnih sil nasploh, pa je danes postalo še posebno važno vprašanje, koliko nam je došel uspeh, da bi vsi činitelji, ki delujejo zavestno na formiranje mladih generacij, delovali enotno tudi v idejnem pogledu, koliko nam je uspelo akcijo zavestnih družbenih sil neposredne povezati s socialističnim razvojem države in z družbenimi odnosov v njej, koliko smo znali biti progresivni, koliko je bila naša aktivnost znanstveno zasnovana. S temi vprašanji smo se bavili mi vsi, ki delamo na tem področju, predvsem v šolskih odborih, pionirskih svetih in v vseh naših organizacijah. Ta občutek odgovornosti pa raste pri nas vseh toliko bolj, ker so vzgojni problemi čedalje važnejši, ker v našem demokratičnem razvoju postaja čedalje vidnejše prepletanje in spopadanje novega s starim, kar pa izhaja tako iz objektivnih pogojev našega gibanja naprej, kakor tudi iz dejstva, da naše generacije nosijo v sebi iste spopade starega z novim, celo tedaj, ko je govora o nas zavestnih borcih za socializem, popolnoma enotnih in osnovnih, idejnih in političnih vprašanjih. Razumljivo je, da ti težki pogoji, v katerih rastejo mladi, imajo še posebej svojo odsev na njihov razvoj.«

»Občutek družbene odgovornosti, je nadaljevala Minka Minić, je usmerjal naše organizacije na sodelovanje z znanstvenimi in strokovnimi ustanovami in organizacijami tak v državi kakor tudi v tujini. Uporabili smo analize, narejene na področju vzgoje in izobrazbe v mnogih državah, prizadevali smo se jih vzporediti z raziskovanji, ki smo jih sam delali, da bi dobili pravičnejše rezultate in določene naloge glede na naše razmere in potrebe. Gradivo, ki smo ga dobili vni gleda na to področje in sodelovanje z UNESCO in raznimi drugimi organizacijami, ki delujejo po planu predšolske, šolske, književne in filmske izobrazbe in vzgoje mladih, nam ni samo dokazalo, da je koristno za naše delo, temveč nam je še posebej dokazalo potrebo po mednarodnem sodelovanju, dokazalo, da se v teh

boljša tudi za daljšo prihodnost, zakaj v šolskem življenju je težko reči, kdaj gre zgolj za administrativno kontrolo in kdaj za pedagoško svetovanje. Tako n. pr. pregled tednika kot uradne knjige ni zgolj kontrola predpisanih obveznosti, temveč kaj lahko vodi k izrazito didaktičnim in celo vzgojnim vidikam. Zato se moramo strinjati z avtorjem, ko zahteva (na str. 14), da se kontrolni element v šolski inspekciji postavi ... na pedagoško, humanu bazu in da je treba vpostavitvi pravičnejše, drugarske odnose med ljudima, pa če vse dobili posve drugi aspekt ...«

Govorec o nalogah šolskega inspektorja Skalko povsem pravilno ugotavlja, da se njegovo delo ne omejuje na območje šole, marveč je mnogo širše, zakaj šola ni izoliran izsek v družbenem dogajanju in jo je treba metriti z gledišča celotnega kulturno-prosvetnega življenja v občini, okraju, republiki. Ravnal ljudstva ne dvigamo samo z njo, temveč tudi z drugimi ustanovami, ki so od nje neodvisne (n. pr. z ustanovami za izobraževanje odraslih), a proces, s katerim se to vrši, je enoten in medviljen. Zato je najneotan vanj vključen tudi šolski inspektor, ki se ga ne tiče samo šola. Pomislimo samo na pedagoško izobraževanje staršev v njegovih različnih oblikah, na stike med šolo in domom ali pa na nadaljnjo vzgojo in izobraževanje pošolske mladine! V tej osvetlitvi, namreč da je šolski inspektor družbeni delavec, rano gledati tudi vse ostale naloge, ki jih avtor podrobneje

ta namen v izgradnji šolskih prostorov tudi letos ne dosegamo v petletnem družbenem planu določene hitrosti. Hkrati pa pomanjkanje šolskega prostora zlasti v mestih onemogoča normalno delo šole, kar bo imelo negativne posledice na zdravje in izobrazbo učencev. Drugod vidimo, da odvajajo včas več sredstev komune ali okraji, ki so gospodarsko slabše razviti ter da zelo koristne pobude in dobro pripravljene akcije šol ali družbenih organizacij niso zadostno materialno podprte, ker ni bilo razumevanja v ljudskem odboru občine ali okraja, v podjetju ali zadrugi. Prav gotovo bi drugačen sistem finansiranja šolstva ali drugačnja kulturna politika pri izdajanju knjig in učbenikov v marsičem olajšala in pospešila napredek šole in družbene akcije in precej zmanjšala možnost, da taka akcija ponekod zastaja zaradi nerazumevanja posameznika, ki ne vidi njenega pomena, ima vpliv v družbenih organih, v katerih se sklepa o materialnih sredstvih.

Prav tako bi bilo treba v urbanističnih planih mest in industrijskih središč ter v načrtih za stanovanjsko izgradnjo zagotoviti nujno potreben prostor za otroške vrtnice, igrišča, servise za pomoč družini zaposlenih staršev itd.

Naša mladina predstavlja za našo državo najdragocenejšo, kar imamo, je že večkrat dejal tovariš Tito. In če bi organizatorji tega kongresa hoteli na karko izraziti, kaj pričakujemo od tega zborovanja aktivnih delavcev na področju družbene skrbi za naše otroke in mladino, bi bilo to predvsem usmerjanje naših nadaljnjih prizadevanj na vprašanja, ki so v naših današnjih pogojih bistveno važna za socialistično vzgojo generacij in za nadaljnji socialistični razvoj naše družbe.

»Napačno ravnamo, ko govorimo o vlogi družine, ne da bi hkrati upoštevali rast otroka,« je dejala Savičeva. »Vloga družine in vpliv družbe ter širših kolektivov se menjata v vsaki stopnji, skozi katero gre otrok v svojem razvoju. Ne da bi podcenjevali pomen vpliva družbe, niti vloge družine, ki se medsebojno izpopolnjujeta v vseh teh stopnjah, lahko trdimo, da prevladuje pri mlajšem otroku vpliv družine, pozneje pa čedalje bolj narašča tudi družbeni vpliv in postaja odločilen končen oblikovalni osebosti. Prav v omejenem je vse ogromni pomen družine. Pozneje živi otrok v kolektivu in v družbi, kjer uveljavlja svoje lastnosti pri vsem tem, pa ne smejo pozabiti, da je vendar le družina tista, ki daje glavni temelj njegovemu bodočemu razvoju, temelj, na katerem se lahko uspešno gradi in ki se z velikim naporom lahko izpreminja.«

Družinsko vzgajanje pa je neločljivo od strukture družine same, družinskih odnosov in družbe, katere del je družina.

Z izpremembo družbenih odnosov se se v naši državi izpremenili tudi družinski odnosi. Zena je postala enakopravna članica družinske skupnosti; z obveznim šolanjem ženske mladine, skupnim življenjem dečkov in deklet v šoli, v mladinskih organizacijah in delovnih akcijah pa so bili uvedeni novi odnosi, s čimer so se bistveno spremenili

naševa in obravnava. Pri vzgojnih nalogah poudarja zlasti povezavo šole z življenjem, zato mora inspektor dobro poznati našo družbeno problematiko, smotre in naloge naše šole ter nenehno težiti za tem, da se vzgoja in pouk vskladija za zahtevami družbenega razvoja. Biti pa mora tudi realen ter poznati pogoje in možnosti za ostvarjanje postavljenih smotrov in to ne v daljni perspektivi, temveč z rečevanjem dnevnih praktičnih nalog. Inspektorjeva osrednja naloga je seveda, da se bojuje za dviganje kvalitete učnega dela v šoli s tem, da se akcent v njem premakne od učitelja na učenca, ki ni samo objekt, marveč tudi subjekt vzgoje in pouka. V odstavku, ki govori o njem, je polno pametnih in uresničljivih misli in predlogov, ki bi jih naj prizadej činitelji res pazljivo preštudirali in se po njih ravnali. Ostale naloge (inspektorjevi materialno-organizacijski posli in zlasti naloge, ki so povezane z njegovo osebnostjo) se prepletajo z že navedenimi.

Zanimivo je poglavje o liku šolskega inspektorja. Tudi tu je avtor realen ter ne poskuša narisati idealne podobe, kakršen je v resničnem življenju itak ne zasledimo. Po njegovem mnenju mora biti šolski inspektor idejno-politično zgrajen, to se pravi, dobro mora poznati temeljne marksizma-leninizma zlasti sociološka in politična vprašanja, spremljati pa mora tudi naš razvoj in se portbovati v vse, kar je teoretski obdelano o naši poti v socializem. Nadalje mora šolski inspektor imeti

takšno splošno kulturo, ki ga med prosvetnimi delavci dviga na povprečnejše. Razumljivo je, da mora biti pedagoško in strokovno temeljito izobražen in biti v glavnih črtah podkovan na vse območjih pedagoške skupine predmetov. Poznat mora psihologijo (splošno, pedagoško in mladinsko), biti mora izkušen prosvetni delavec in dober praktik, obvladovati specifični način in metode svojega dela, imeti smisel, interes in ljubezen do svojega poklica in se odlikovati z določenimi osebnimi, značajskimi lastnostmi, ki ustrezajo naravi njegovega dela. (Podrobneje jih avtor obravnava v zadnjem poglavju.) Tem zahtevam, ki jih postavlja avtor za šolskega inspektorja (ki pa z nekoliko izjemami veljajo za vsakega učitelja), bi bilo treba dostaviti še dve. Avtor ju je — kakor vidimo iz teksta — upošteval, toda pre malo poudaril. Šolski inspektor, ki ima opravka z učitelji, bi moral kv najboljše poznati psihologijo učitelja (učiteljske osebnosti), to najnovejšo, toda še vse pre malo obdelano panogo pedagoške psihologije, z njo v zvezi za mentalno higieno, kolikor se nanaša na učence in učitelje. V današnji šoli mnogo težijo o množičem se številu težavnih učencev in izkušnje dokazujejo, da so take težbe utemeljene, čeprav ne redko izraz pedagoške nemoči in pomanjkljive psihološke izobrazbe. Vse pre malo pa se pomišlja, da se v naših šolah tudi bolj ali manj težavni učitelji s kompleksirani vrst, ki jih projekcija v učence in tako ustvarjajo neugodno vzdušje

Vprašanje šolske inšpekcije v našem reformiranem šolstvu

Klonimir Skalko, Školska inšpekcija — Društveno-pedagoška funkcija i metodika rada — Nolit, Beograd 1958 — Str. 200

je plod dolgoletnih lastnih praktičnih izkušenj in temeljitega teoretskega študija, je vsebinsko bogato in ob tej začetosti jasno in razumljivo. Vsekarim bo nudilo sedanjim in bodočim šolskim inspektorjem, a tudi šolskim direktorjem in upraviteljem mnogo napotkov in poučbu ter nakazalo novo in zdravo, našim stvarni mrazmeram in potrebam ustrezajočo smer v upravljanju in vodenju naših šolskih ustanov.

lozba je knjigo ljeno opremila, le tisk bi lahko mestoma preglednost bolj poudaril.

V navedenih poglavjih je Skalko zajel vsa važnejša vprašanja, ki se tičejo šolske inšpekcije, vsako izmed njih pa je razčlenil še podrobneje ter se ni izognil manj načelnim, bolj tehničnim problemom, ki pa vendarle lahko razvoj šolstva pospešujejo ali pa ga zavirajo. V svojih izjavah jih pa poroča o problematiki šolske inšpekcije in o raznih stališčih in pojmovanjih v tujini (SSSR, ZDA, Vel. Britaniji, Franciji, Zah. Nemčiji itd.), toda sam citirja trdno na tleh naše družbene in konkretne šolske stvarnosti. Z zdravim pedagoškim realizmom nakazuje, predlaga in zagovarja potrebne in — kar je še važnejše — močnejše praktične rešitve. V pričujočem poročilu se ne moremo dotakniti vseh postavk niti jih spričo njihovega obilja pravilno oceniti, zato se omejimo le na najvažnejše, zlasti na tiste, ki jim je v današnji situaciji našega šolskega organizma prvenstvo.

Škalko poudarja, da je šolski inspektor glede na svojo družbeno funkcijo v naši socialistični šoli organizator in zvajalec novega šolskega sistema ter kot tak vnaša vanjo nove progresivne koncepte in novega duha.

Škalko poudarja, da je šolski inspektor glede na svojo družbeno funkcijo v naši socialistični šoli organizator in zvajalec novega šolskega sistema ter kot tak vnaša vanjo nove progresivne koncepte in novega duha.

Škalko poudarja, da je šolski inspektor glede na svojo družbeno funkcijo v naši socialistični šoli organizator in zvajalec novega šolskega sistema ter kot tak vnaša vanjo nove progresivne koncepte in novega duha.

Škalko poudarja, da je šolski inspektor glede na svojo družbeno funkcijo v naši socialistični šoli organizator in zvajalec novega šolskega sistema ter kot tak vnaša vanjo nove progresivne koncepte in novega duha.

Škalko poudarja, da je šolski inspektor glede na svojo družbeno funkcijo v naši socialistični šoli organizator in zvajalec novega šolskega sistema ter kot tak vnaša vanjo nove progresivne koncepte in novega duha.

Pogoj tudi za ustanavljanje za-

konjske zveze. Z vključitvijo žena v gospo-

darstvo in prehodom na družbe-

no proizvodno izven družine

je bila v določenem obsegu

omejena vloga družine pri

vzgojanju otrok. Družina ne

more več samostojno priprav-

ljati otroka za življenje in po-

trebitje zaposlena žena posebno

potem pri tem.

Poleg šolanja, zdravstvene

zaščite in socialnega zavarova-

niso v okviru stanovanjske

skupnosti samo zaradi varstva

in skrbi zanje, temveč morajo

tudi sami pomagati. Pomagajo

pa lahko na primer kot pionir-

ski hišni sveti. Razen tega bi

še morala mladina s tehničnim

vzgojanjem v okviru stanovanj-

skih skupnosti ali komun spo-

rijeti z objektivno zaostalostjo

zaostalostjo v pojmovnih, ker

Razmišljanja učitelja Trpotca o tem in onem

Cesar Neron, — kdor je ko-

liček hodil v šolo, ve, kakšen

je bil, s kakšno grdo naslodo

je mučil in trpinčil uboge

kristjane, moške in ženske,

mlade in stare, grde in lepe

brez razlike in izjeme! Se prav

dobro se spominjam, kakšen

mir je vladal, — kaj se pravi

mir, — tišina je prava besed-

da! — torej kakšna tišina je

ne smelj tako lahkomišleno po-

zabiti, da cesar Neron ni do-

Kaj bo šele s tistim, ki si je

izmislil tako obračunavanje na-

ših plač! Sam si bo kriv in

Kaj bo šele s tistim, ki si je

izmislil tako obračunavanje na-

ših plač! Sam si bo kriv in

Kaj bo šele s tistim, ki si je

izmislil tako obračunavanje na-

ših plač! Sam si bo kriv in

Kaj bo šele s tistim, ki si je

izmislil tako obračunavanje na-

ših plač! Sam si bo kriv in

Tecaj biologov kranjskega okraja v Rovinju

Od 5. do 11. oktobra letos je

bil tecaj za predmetne učitelje

in profesorje, ki poučujejo bi-

ologijo na gimnazijah in v viš-

jih razredih osnovnih šol. Te-

čaj je bil na inštitutu za bio-

logijo morja v Rovinju. Ude-

ležilo se ga je 22 predmetnih

učiteljev in profesorjev, to je

na tri četrtnine vseh, ki jim

je bil predmet zaupan. Tecaj

je bil dobro organiziran. Stro-

kovno vodstvo za zoologijo je

planktonskih organizmov itd.,

da imajo sedaj pri pouku la-

zveti v roke, ko obravnavajo

morske organizme. Sestavljali

so si tudi herbarije in jih prav

ta tako odnesli domov na svoje

sole. Denarna sredstva je dal

okrajni ljudski odbor, ki je ve-

dno kazal polno razumevanje

za napredek in izpopolnjeva-

nje prosvetnih kadrov. Članj

strokovnega aktivna kranjskega

okraja so bivšemu načelniku

tajništva za šolstvo tovarni-

skupnosti ali komun spo-

rijeti z objektivno zaostalostjo

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

zaostalostjo v pojmovnih, ker

je v celu — težavne učence.

no (z dalje časa trajajočim opa-

zakazujejo načela reformirane

zagotovitvo šolskemu inšektorju

pa pogoj za resnične učne in —

Vendar je treba pomisliti, da se

meta... (Str. 158.) S tem ta-

Predsedniki združenj prosvetnih delavcev čestitajo k Dnevu republike

HENRIK ZDEŠAR, predsednik Republiškega odbora učiteljev, predmetnih učiteljev in profesorjev Slovenije.

Petnajst let bo minilo, kar smo na Primorskem s prosvetnimi delavci razpravljali o drugem zasedanju AVNOJ v Jajcu in sprejetih odlokih. Kakor da je bilo to včeraj, se spominjam navdušenja takratnih partijskih učiteljev, ko so slišali, da se jim uresničujo dolgoletne sanje. Se posebno je njihovo navdušenje naraslo, ko so brali odlok o potrditvi sklepa Slovenskega narodnega osvobodilnega odbora o priključitvi Slovenske Primorske k ostali Jugoslaviji.

Primorska je bila takrat sredi najhujšega boja za svobodo. Mnogo je bilo že žrtve in tudi iz učiteljskih vrst so padali najboljši. Vest o vsebini drugega zasedanja AVNOJ je neverjetno dvignila moralno prebivalcev Primorske. Vrste padlih partizanskih učiteljev so nadomestili drugi, nič manj borbeni od padlih tovarišev. Še so gorele slovenske šole, še so fašisti pobijali učence in še so padali učitelji. Brigade IX. korpusa pa so vedno bolj uspešno vodile boje za okupatorjem. Toda pred ljudstvom je bil zdaj jasen cilj tudi o bodoči ureditvi nove države. In o vsem tem se je razpravljalo za borci po brigadah, z učenci po šolah in z odraslimi v večernih tečajih. Ljudje so verovali v sklepe najvišjega zakonodajnega organa in še tako velike žrtve jih niso omajale. Verovali so v bodočnost.

In prav so imeli! Zelo kratka je doba od tega časa. In kljub temu, da je bila dediščina stare Jugoslavije kaj žalostna — in zastarela, je po 13 letih svobodnega življenja na vseh popriščih zrastle popolnoma novo življenje.

Posebno se je naše šolstvo v letošnjem letu krepko pomaknilo naprej. Vse novosti, ki jih uvaja reformirana šola, so rezultat naše borbe v preteklosti in socialističnega razvoja države. Na stečaj so se odprla naši mladini in tudi odraslim šolska vrata. Toda tudi težnja po izpopolnjevanju znanja ni bila še nikoli tako velika, kot je danes. Vendar pa morajo naše šole postati v prvi vrsti vzgojne ustanove, ki bodo znale učenje naučiti spoznavati, ceniti in ljubiti socialistično Jugoslavijo, ki je rezultat žrtve in trpljenja. Mo-

rali bodo vzgojiti nove nemajmajne borce za socializem, borce za globoke socialistične odnose med ljudmi in med narodi, ki jih danes nekatere države vzhodnega bloka tako čudno tolmajo. Enotnost med našimi narodi je v preteklosti znala premagati vse napade na našo socialistično graditev; ta enotnost nam je tudi za bodočnost porok, da bomo znali vztrajati na začrtani poti kljub vsem napadom sovražnikov Jugoslavije.

Ob dnevu republike čestitajmo vsem prosvetnim delavcem k velikemu prazniku naše države in jim želimo mnogo uspehov pri vzgoji mladine. Naj bo v bodočnosti mladina čuvar svetlih tradicij naše borbe za boljše odnose med ljudmi.

DANILO ZBRIZAJ, predsednik Združenja učiteljev in profesorjev strokovnih šol LRS

Ob 15. obletnici rojstva nove Jugoslavije so strokovne šole pred novo fazo svojega razvoja, ki jo zahtevajo potrebe našega družbenega in gospodarskega napredka. Po letih stagniranja in celo upadanja ob prehodu iz administrativnega socializma na pester oblike družbenega upravljanja kot hrbenice socialistične demokracije, opažamo zadnja leta ponovno krepko dvig strokovnih šol. Zlasti priprave za reformo šolstva, ki prav tem šolam daje večji odudarek in družbeni pomen, so vzbudile veliko zanimanje celotne družbe za probleme vzgoje in izobrazbe novih strokovnih kadrov za naše gospodarstvo in istočasno novih pravljalcev naših skupnih proizvodnih sredstev.

Povečano zanimanje družbe za problematiko strokovnih šol pa je našo svoj izraz tudi v povečani materialni skrbi. Ta se kaže tako v proračunih, ki so večinoma v okviru proračunov okrajnih ljudskih odborov, kakor tudi v skladih za gospodarske kadre, ki so bili prav v ta namen ustanovljeni. Kljub spremenbam v zvezi s poslovanjem skladov v letošnjem letu, ki so privedle tudi do delnega blokiranja v njih nabranih sredstev, bodo skupne investicije iz skladov v LRS znašale preko 200 milijonov, republiški okrog 350 milijonov, ostalo pa okrajni skladi. Te številke nam jasno kažejo precejšnji napor naše družbe, ki vloga svoja težka pridobljena sredstva za potrebe strokovnih šol. V njih je konkretno izražena tudi zavest, da ne more biti reforme strokovnega šolstva brez večjega investiranja, kar pa je obenem dobro naložen kapital, ki se bo odražal v našem nadaljnjem gospodarskem dvigu in v dvigu življenjske ravnj našega delovnega človeka.

Vendar se učitelji in profesorji strokovnih šol jasno zavedajo, da za napredek strokovnih

šol niso potrebna le povečana materialna sredstva, temveč tudi sodobne učne in vzgojne metode in s tem v zvezi seveda ljudje, ki bodo te metode sposobni izvajati. Zato je naša glavna skrb »reforma in glavah« naših učiteljev in profesorjev, ki jo moramo izvajati ne oziroma se na materialne »črve« in ne glede na to, da še ni novih organizacijskih oblik, novih predmetnikov in novih učnih načrtov, ki jih predvideva Splošni zakon o šolstvu.

Pri izvajanju te naloge je reforme v nas samih pa imamo na strokovnih šolah velike težave. Sumiramo jih lahko v naslednjih treh točkah: 1. stalno pomanjkanje učnih moči za strokovne predmete, 2. nezadostna pedagoška izobrazba obstoječih učnih moči, 3. pomanjkanje organiziranega, sistematičnega pedagoškega in strokovnega izpopolnjevanja učnih moči.

Vzrok za stalno pomanjkanje strokovnih učnih moči na strokovnih šolah je treba iskati delno v slabšem materialnem položaju napram bolj plačanim delovnim mestom v gospodarstvu, pri čemer ne gre samo za plačo, temveč tudi za druge ugodnosti materialnega značaja, a pr. za stanovanja. Delno pa je vzrok tudi objektivne narave, namreč v splošnem pomanjkanju strokovnih kadrov za posamezne stroke in poklice. Dejstvo je, da se ta situacija tudi letos, kljub ureditvi materialnega položaja prosvetnih delavcev v zvezi z novim zakonom o javnih uslužbencih, ni mnogo izboljšala. V LRS je bilo letos v rednem razpisnem roku razpisanih na strokovnih šolah skupno 140 prostih učnih mest za učne moči s strokovno fakulteto, višjo in srednjo izobrazbo. Od tega jih je dejansko na novo prišlo na šole le 20 v rednem roku, naknadno pa še prihajajo posamezniki, vendar se položaj do danes ni bistveno spremenil. Zato bodo v tej smeri potrebni ne samo naporji našega Združenja in posameznih šol ter šolskih organov, temveč celotne naše družbe.

Učno osebo na strokovnih šolah je po svoji splošni in strokovni izobrazbi zelo nehomogeno. Poleg tega je na strokovnih šolah izredno veliko honorarnih učnih moči, delno zaradi pomanjkanja stalnih, delno zaradi samega značaja dela nekaterih vrst strokovnih šol. Ogromna večina teh učnih moči nima nikakoli pedagoške izobrazbe in so zato pedagoški in metodični prijemi pri pouku največkrat le plod njihove osebnosti in iznajdlivosti. Tudi s pripravljanim na pouk je na strokovnih šolah težko, ker se opisanim težavam pridružuje še prezaposlenost večine učnih moči v zvezi z velikim številom nadur. Zato je razumljivo, da je pri taki situaciji vnašanje modernih metod poučevanja izredno težavno in košljiva zadeva.

S tem v zvezi bi bilo za učno osebo na strokovnih šolah potrebno stalno in sistematično strokovno in pedagoško izpopolnjevanje. Tega pa zaenkrat žal še ni, razen če upoštevamo nekatere akcije pedagoškega centra in prizadevanje Višje strokovne pedagoške šole za Reki, ki so se zajele že pešice tudi za izpopolnjevanje, zaupanja in ljubezni ali iz hrepnenja, da bi bili podobni svojemu gledališču. Tako avtoriteta seveda ni nič trajnega: učitelj jo mora nenehno osvajati, zgrajati in na novo utemeljevati. Takšno avtoriteto pa mora imeti med poverjenimi mu učitelji tudi šolski inšpektor, zanjo se mora bojevati in jo do kraja obvarovati.

Ob sklepu našega poročila, ki je nekoliko obsirnejše kot je navada pri knjižnih ocenah (obravnavana problematika je pač taka, da zasluži pozornost šolskih in izvenšolskih krogov), moramo še enkrat naglasiti, da se je avtorju posrečila osvetleba šolske inšpekcije v njeni celotni problematiki. To je toliko zaslužnejše, ker je kot prvi med jugoslovanskimi pedagogi obdelal njeno celotno območje v skladu z našo družbeno stvarnostjo in z zahtevami naše šolske reforme. Spričo njene velike zapletenosti je razumljivo, da je to ali ono, kar je avtorju prišlo na um, ni bilo nakazal ali premoledno poudaril, toda njegove misli, napotki in predlogi so uresničljivi in splošno — kolikor jih bomo upoštevali —, da dvignemo raven naše šolske inšpekcije in z njo tudi raven našega šolstva. Vsekakor pa bo Skalkova knjiga pobudnik za diskusijo in za nadaljnje razpravljanje o šolski inšpekciji, ki smo jo pri nas vse predloge zanemarjali, čeprav je od nje v veliki meri odvisen zdrav razvoj in napredek šolskega in — vsaj posredno — izvenšolskega vzgojno-izobrazbenega dela.

Gustav Silih

Upravičeno si zato lahko želimo, da bodo novo ustanovljene prosvetno pedagoške službe smatrale to izpopolnjevanje za svojo glavno nalogo.

Ko dostikrat na raznih sestankih, sejah in konferencah razpravljamo o tem, brez dvoma zelo perečih vprašanih strokovnih šol, pa ne smemo pozabiti tudi na naše sindikalne naloge. Prav okupiranje s temi več ali manj strokovnimi vprašanji našega dela in življenja, naša družstva kot sindikalne organizacije dostikrat odvrata od drugih nič manj važnih ekonomskih in političnih problemov, ki se porajajo v naših kolektivih in v komunah, kjer živimo.

Ena od glavnih nalog naših društev je zato tudi reševanje čisto sindikalnih problemov, zlasti tistih, ki jih je nakazal s svojimi sklepi zadnji, 3. plenum Zveze sindikatov Slovenije. Tu di za naše kolektive je potrebno poznavanje ekonomskih problemov sredice, v kateri živimo. Tudi v šolstvu nismo imuni pred pojavi birokratizma, bodisi v zvezi s poslovanjem šolskih organov bodisi v vrstah samih naših delovnih kolektivov bodisi v našem odnosu do učencev. Tudi pri nas je potrebna skrb za človeka, za vsakega našega člana, za stanovanjske probleme, za probleme letovanja itd. Vprašanja vreo kar sama na dan, se tudi v naših delovnih kolektivih kopijo in zahtevajo našega odgovora. Zato naj se vodstva naših društev in tudi pododbori posameznih grup smejejo spoprijemati tudi s temi izrazito političnimi problemi. Naj do vsakega od njih zavzamejo svoje stališče in naj to stališče potem tudi zagovarjajo.

Odveč je torej jadikovanje, da so naše organizacije nepotrebne, da so izgubile svoj smisel, da naši člani od sindikata nič nimajo itd. Prav v tej novi fazi razvoja strokovnega šolstva nam je še bolj potrebna politična sindikalna organizacija, ki naj vse naše delo usmerja iz naprednih političnih pozicij. Da pa naše politično delo ne bo izolirano, je nujno potrebna najtesnejša povezava z občinskimi in okrajnimi sindikalnimi svetovi in drugimi družbenimi in političnimi organizacijami v okviru komun. V tej smeri tudi naša društva ne bodo trdva veja tako v šolskem, kakor v splošnem družbenem življenju in bodo aktivno prispevala k nadaljnjemu uspešnemu napredku strokovnih šol, kakor tudi k ustvarjanju zdravih tovariških odnosov v naših delovnih kolektivih.

ALBIN OGORELEC, predsednik Združenja vzgojiteljev in učiteljev posebnih šol LRS

Leta 1950 smo prešli iz enotne sindikalne organizacije prosvetnih delavcev v samostojna združenja. S strahom smo sprejeli nov način dela, kajti s to reorganizacijo je padla na vse defektologije velika odgovornost, kako bomo zavzeli samostojne položaje. Voditi samostojno sindikalno politiko in pravilno zažeti vsa nesprejeto vprašanja posameznih članov kot združenja, ni tako lahka stvar.

Na prvem ustanovnem skupnem zboru 1951 izvoljeni republiški odbor je s trdnim zaupanjem, da je nekaj vredna samostojnost, stopil na čelo novega združenja. Pripomniti moramo, da je večina prvih odbornikov RO še danes na svojih mestih. Prvotno smo osnovali 7 podružnic, ki so se postopoma z ozirom na boljše organizacijsko delo združile v 3, ki danes obstajajo. Ta društva oziroma nove organizacije so ljubljanska z 20 šolami in zavodi, celjsko-mariborska, ki zajema 11 šol in zavodov, ter koprška s 3 ustanovami.

Ko je prevzelo združenje vso prosvetno politiko posebnih šol v svoje roke, se je dejansko samo 10% vseh defektnih otrok vzgajalo in izobraževalo; danes se je ta odstotek dvignil na 25. Kar daje združenju veliko moralno oporo, da je uspešno nastopalo in v danih razmerah in pogojih krepko prišlo za krmilo in je kot v materialnem, tako v vzgojnem in izobrazbenem pogledu »zaorala« globoke brazde v malo »živico« posebnega šolstva.

Kadrovske vprašanje nam je povzročalo in še povzroča največje težave. Uspeli smo, da se je obnovil defektološki odsek VPS. Sicer tpm ni tako zadovoljiv, kot smo pričakovali, no, pa še nekako gre. Ni da bi izgubljali potrpljenje, ki smo ga itak valjeni pri vzgoji in izobrazbi defektnih otrok.

Uspešno smo posegali v strokovni študij članov. Priredili smo 10 seminarjev za posamezne specialnosti in to za duševno, vzgojno in moralno prizadevanje, invalidne, gluhe in slepe. Ti seminarji po svojem znanstvenem obsegu — so bili samo didaktični, temveč so istočasno

obravnavali družbena kakor tudi vprašanja socialistične vzgoje in načine vključevanja defektnih otrok v delovni proces. Na pobudo združenja so bili 3 posvetovalni sestanki vseh več posebnega šolstva. Na teh sestankih smo ugovorili, da je nekaj posebnih mladinskih domov, katerih učiteljstvo ni vključeno v našem združenju. Na zavodu za proučevanje šolstva LRS ima združenje svjetega honorarno nameščenega delavca, tako da se lahko koordinira proučevanje splošnega in posebnega šolstva. Tudi v svetu za šolstvo LRS imamo svojega zastopnika. Na svojih množičnih sestankih vedno dodajamo tudi strokovno znanstveno predavanje. Od naših članov pa so bili na študiju v inozemstvu: 2 surdopedagoška v Ameriki, 1 v nordijskih državah, 2 v Angliji, skupina 10 pa v Južni Nemčiji in Avstriji; 1 ortopedagog v nordijskih državah, 1 v Parizu, skupina 21 v Avstriji; 1 fillopedagog v Švici, Avstriji, Češkoslovaški in Nemčiji, 1 v Angliji, 2 v Zah. Nemčiji in skupina v Italiji; iz doma invalidne mladine je bil 1 v Švici, Zah. Nemčiji in Avstriji. Posamezniki so se udeležili več mednarodnih kongresov iz naših strok. Pri vseh skupinskih študijskih skuržalij kot tudi posameznik je po svojih finančnih možnostih pomagal združenju in v večini primerov interveniralo za dodelitev deviznih sredstev. Nikakor pa ni šlo samo za inozemstvo. Ljubljanska podružnica, s pomočjo RO, je organizirala pred nekaj leti avtobusni izlet po vsej Jugoslaviji in si je 40 tovarišev in tovarišic v 6 mesetih ogledalo nad 50 ustanov posebnega šolstva.

Po svojih zastopnikih je združenje sodelovalo pri vseh osnutkih zakonov in uredb, ki so nanašale na splošno ali posebno šolstvo. Prav aktivno je bilo naše sodelovanje za novi šolski zakon, ki je podlaga reformni vsega našega šolstva in sploh izobraževanja. Širokih množic. Pripravljamo pa se še sedaj, da podamo svoje predloge za republiški šolski zakon.

Stalno smo učečljivi vprašanja gradnje za posebno šolstvo. Vse te šole in zavodi so v starih in neprimernih stavbah. Izredno pereč je problem šolskih prostorov za umsko prizadete otroke (pomožne šole). Na primer v Ljubljani imajo ti otroci v lastnih prostorih že 1 ar 3 izmene, razmeščeni pa so še na treh splošnih šolah. Enako je zelo težavo stanje v Celju. Nadalje moramo dobesede ustanoviti zavoda za inbecilne otroke; nujno bi bilo rešiti vprašanje vzgajališča v Logatcu z novogradnjo na primerem mestu. Zelo hvaljevredna pa je poteza mariborskega okraja, ki je odprl oddelek za inbecilne otroke, prvi tak oddelek v Sloveniji in mislimo tudi v državi. Najbolj je še napredoval načrt za zidavo novega zavoda za gluho mladino: čeprav so gluhi otroci v svojem zavodu, ki pa je močno premajhen, saj je bil pred 60 leti zgrajen samo za 60 gojenčev, jih ima trenutno pod streho 143; klinične bolnice ga taksistika, da je res nujno začeti gradnjo zavoda s kapaciteto za 320 gluhih otrok. Tako bi za daljšo dobo rešili solanje gluhih otrok iz Slovenije. Težave nastajajo pri vprašanju, kdo naj bo investitor? Na drugi strani pa je prav pri republiški komisiji za odobritev gradbenega načrta prišlo do deljenih mnenj glede kapacitete zavoda. Tudi je bil vprašan, ali ga moramo ponovno predelati. Čas teče in 50% gluhih otrok ostaja brez vsake vzgoje in izobrazbe. Tudi prizidek za šolske prostore zavoda za slepe se ne premakne z mrtve točke.

Tako mislimo, da je združenje opravičilo svoj obstoj v socialistični izgradnji našega družbe. Če bo prišlo do drugačnega formiranja sindikatov prosvetnih delavcev, se bojimo, da bo posebno šolstvo mnogo izrubicilo in se bo vse urečevanje tega šolstva raztegnilo na še daljšo dobo, kot si to zamislja naše združenje.

GEZA CAHUK, predsednik Združenja vzgojiteljev LRS

Težko je v nekaj vrstah prikazati probleme, s katerimi se ukvarja Združenje vzgojiteljev, predvsem zaradi tega, ker po številu majhno in organizacijsko razbito združenje mora reševati zelo pestro problematiko. Nekako pred 5 leti smo se združili vzgojitelji iz predšolskih vrtec in dijaških, vojskarskih in drugih domov v skupno organizacijo. Od te združitve smo si mnogo obetali, v tej združitvi smo videli pot, po kateri bomo prišli do reševanja naših problemov. Danes lahko trdimo, da se ni mnogo zmotili. V sorazmerno kratkem času brez vsake

tradicije je mlado združenje uspelo rešiti mnogo problemov, kateri v skupnem sindikatu z ostalimi prosvetnimi problemi sploh niso prišli na dnevni red. Po zaslugi združenja so se vsaj nekoliko izboljšali življenjski in delovni pogoji v teh ustanovah, dvignila se je strokovnost vzgojiteljev in izboljšale so se metode dela. Gotovo je, da smo rešili šele del problemov, mnogih se še nismo uspeli lotiti iz najrazličnejših razlogov, dostikrat nam je bilo v oviro pomankanje finančnih sredstev, včasih pa tudi nerazumevanje nekaterih lokalnih forumov. Problemi vrtec so še včasih prišli na dnevni red kake seje, zelo redko pa problem dijaških domov; to vprašanje se je po navadi odlagalo kot manj važno, ki ne terja takojšnjih ukrepov; to smo čutili predvsem od tistega časa, ko so prišli dijaški domovi pod kompetence občin. V našem združenju je sedaj vključenih okoli 600 vzgojiteljic in vzgojilcev, kakih 200 pa jih je še vedno izven združenja. Izven Združenja so predvsem vzgojitelji iz oddaljenih krajev, ker se zaradi finančnih težav ne morejo sestajati v vzgojiteljski v drugem kraju in so se rajši priključili raznim drugim strokovnim združenjem (tudi h kovinarjem). To je tudi razlog, da je v glav-

nem v takih ustanovah še največ nerešenih problemov. Razumljivo je, če so nekje dva, trije vzgojitelji, da sami težko rešujejo probleme, ki jih imajo. Zelimo si, da bi razni forumi, ki še doslej niso prislunili našim težavam, imeli malo več razumevanja za probleme dijaške in vaješke mladine po domačih. Upamo, da se bo enkrat le začela uresničevati naša tiha želja, da bi se začeli tudi teoretiki, pedagogi in psihologi, bavit s problemi vzgoje v teh ustanovah, kajti dostikrat so tako specifični pogoji po posameznih ustanovah, da jim vzgojitelji niso kos.

Na koncu bi še omenil naše gledanje na mnenje, da bi se ponovno vsi prosvetni delavci združili v enotno organizacijo. Načelno se seveda s tem strinjamo. Smo pa mnenja, da bi za naše Združenje taka združitve bila še prezgodaj. Združenje ima še vrsto problemov strokovnega in materialnega značaja (delovna obveznost itd.), ki bi jih bilo potrebno z vsoklubnostjo analizirati in urediti. Ker so to specifični problemi, nimamo veliko upanja, da bi jih lahko rešili skupaj z ostalimi prosvetnimi delavci. Menimo, da zaradi obsežne in pester problematike učiteljev-profesorjev, naši problemi ne bodo našli svojega mesta

Še vedno plače in nadure

Zahvaljujem se tov. A. Čenku, ki je v Prosvetnem delavcu št. 16/58 opozoril na pomoto, ki je nastala v članku glede obračuna plač in nadur. Pomota je namreč v tem, da se pri bruto zneskih, ki se končujejo na čiste stolice (na pr. 38.100 din) ne čitajo v Tabeli prispevki iz iste vrstice, temveč iz prejšnje, to je 38.000, kar zneso v tem primeru vsega 15.023 din prispevkov, v tabeli 38.100 din pa 15.064 din in je zaradi tega plača za nekaj dinarjev višja. Nerodno je pri vsem tem posebej še to, da se končni neto iznos ne da čitati iz tabel, temveč ga mora vsakdo sam odšteti. Pripomniti bi pri tem še to, da moji članek ni imel namena podati vseh primerov obračuna plač in nadur, temveč samo opozoriti na kompleksni sistem in vzbuditi pri tovariših, ki morajo imeti s tem opravka, nekoliko interesa in tudi kritike.

Posebej sem imel namen opozoriti na nejasnosti glede obračuna nadur, ki naj bi se po nekaterih navodilih obračunavale skupno s plačami, po drugih pa tako, da bi se neto znesek po transformaciji in bruto znesek do bil in izplačal v neto iznosu. Tako sem tudi navajal v zaključku mojega članka. Tedajha časovna navodila nekaterih finančnih uprav so pojasnjevala, naj se neto nadure pristijejo k neto plači in skupno obračuna na bruto ter zopet v neto. Tako sem tudi navedel ob zapljučku primer za 8000 din nadur, kar je pri obračunu dalo samo 6 din manj. (V tem primeru sem čital pravilno v tabeli lestvico za 100 manj, kakor pravilno ugotavlja tov. Jenko.) Ker pa nadure obračunavamo na posebnih listah, lahko uporabljamo postopek, ki pri-

nese točno zopet neto iznos, zato ga navajam:
8000 din nadur neto pomnožimo s faktorjem 1,705,029, kar zneso brez korektorja, ki ga tu ni, 13.640 din. To je bruto iznos nadur. V tem primeru (pri vseh do 20.000 din) znaša prorač. prispevek 15 %, kar zneso 2046 din. Tega odbijemo od bruto zneska 13640 manj 2046 zneso 11594 din. Od tega zneska zračunamo še 31 %, kar da 3594 din. Tako so vsi odbitki:

2046 din
3594 "
skupno 5640 din
13640 din bruto
5640 din odbitki
8000 din neto.

Pripomnjam, da ta način obračunavanja, ki nas pripelje zopet do točne nete številke, velja s faktorjem, navedenim zgoraj, za vse neto zneske do 11730 din. več pa naše nadure navadno ne znašajo. Poudarjam pa, da je to tudi samo eden izmed načinov obračuna, ki se ponekod uporablja, ni pa še dokončen.

Pripombe, ki pa jih posamezniki tovariši iznašajo ali ustno ali pisмено, se vse strinjajo v eni točki: »Zakaj tako komplicirano, ko bi to lahko storili mnogo enostavnije?« Upajmo, da dobimo v novem letu zopet enostavnejši način obračunavanja.

Jože Novak
OPOMBA UREDNIŠTVA: Objavljam članek kot dopolnilo k njegovemu članku v 16. številu Prosvetnega delavca.

Imenovan so pedagoški svetniki

Republiški svet za šolstvo je na svoji nedavni seji imenoval 12 pedagoških svetnikov, ki so jih za aktivno delo na področju šolstva — tako v pogledu prakse kakor tudi glede na njihove prispevke k napredku pedagoške teorije — predlagali: Zavod za proučevanje šolstva LRS, pedagoška društva Zveza pedagoških društev LRS, Zvezni zavod za proučevanje šolstva, okrajni sveti za šolstvo in pedagoška katedra filozofske fakultete univerze v Ljubljani. Novo imenovani svetniki so: Ivan Andoljšek, profesor na učiteljski v Novem mestu, Franjo Bitenc, ravnatelj osnovne šole na Brdu, Vladimir Čvetko, direktor

Zavoda za proučevanje šolstva LRS, Marica Dekleva-Modic, ravnateljica učiteljskega v Ljubljani, Anton Ferlic, šef inšpektorata pri tajnistvu za šolstvo OLO Maribor, Draga Humek ravnateljica učiteljske v Mariboru, Pavel Kunaver, profesor v pokouju, Marjan Pavčič, predmetni učitelj na Višji pedagoški šoli v Ljubljani in honorarni inšpektor v sekretariatu sveta za šolstvo LRS, dr. Franc Sušnik, ravnatelj gimnazije v Ravnan, Avgust Silih, profesor v pokouju, Janez Tomšič, profesor učiteljskega v Ljubljani in Rudolf Završnik, učitelj v pokouju.

Naši letošnji Žagarjevi nagrajenci

Na svoji zadnji seji je Svet za šolstvo LRS podelil Žagarjeve nagrade devetim prosvetnim delavcem, ki se posebno odlikujejo s svojimi uspehi pri šolskem in izvenšolskem delu. Žagarjeve nagrade so bile lani podeljene prvič. Letos so družbene, gospodarske in sindikalne organizacije, upravna vodstva in posamezniki predlagali petindvajset izmed približno devet tisoč prosvetnih delavcev za podelitve nagrad. Svet za šolstvo jih je med njimi izbral devet, ki so prejeli Žagarjeve nagrade.

Prvo nagrado so prejeli: ravnateljica mariborske učiteljske Druge Humek, predmetni učitelj na klasični gimnaziji v Ljubljani Pavel Kunaaver in ravnatelj gimnazije na Ravnah dr. Franc Sušnik. Drugo nagrado pa so prejeli: Simon Gorišek, ravnatelj Steklarske šole v Rogoški Slatini, šolski inšpektor v Murski Soboti Bela Horvat, ravnatelj osemletke v Polju pri Ljubljani Miroslav Kokalj, strokovni učitelj na Zavodu za gluho mladino Albin Ogorelec, učiteljica v Vzgojni posvetovalnici v Ljubljani Helena Puhar in učitelj na Vrtači v Ljubljani Rudi Završnik.

Na isti seji je Svet za šolstvo LRS tudi imenoval prvih dvanajst pedagoških svetnikov. Uredništvo nagrajencem in pedagoškim svetnikom k njihovu imenovanju iskreno čestita!

»MLADINI JE TREBA ZAUPATI IN VEROVATI VANJO...«

»Mislim, da je bila vrednost mojega dela predvsem v tem, da sem se za vsako stvar, posvetil ali važnejše predavanje posvetovalca z našimi mariborskimi pedagoškimi in prosvetnimi delavci.« Je dejala tovarišica DRAGA HUMEKOVA, ko smo jo pred dnevi obiskali in se zapletli v živahen pogovor z njo. »In takih sestankov ni bilo malo. Še bolj pozitivno pa je, da smo na te sestanke in razgovore vsi prihajali zelo radi in da so diskusije vedno bile zelo živahne in plodne. V Mariboru je v tem pogledu slopo delati. Lepo in laže tudi zato, ker nam nudita Okrajni komite ZK in Okrajni ljudski odbor vsa potrebna moralna in gmočno pomoč. Pa tudi zanimanje javnosti, zlasti še delavskih staršev, nam je bilo pri tem delu v znatno vzpodbudo in pomoč.«

Znano je, da so se v Mariboru za koncept nove šole vztrajno in z veliko vero borili že takrat, ko ni bilo gotovo, ali bo ta koncept prodrli. Delo na reformi šole — in s tem v zvezi številne funkcije, ki jih ima ravnateljica mariborske učiteljske tovarišice Humekova — je dostikrat zahtevalo, da je morala potovati ali v Ljubljano ali v Beograd, zato bi morda povsem upravičeno kdo postavil vprašanje, kako se je ta njena odločnost odražala v šoli, na njenem zavodu. Vendar je treba reči, da šola zaradi tega ni trpela. S pedagoškim kolektivom mariborske učiteljske dela tovarišica Humekova že enajst let. Močan čut odgovornosti za delo in dolžnosti, vera v reformo naše šole, zavest potrebe po tej reformi pri večini članov zbora, razen tega pa še stalen kontakt z vzgojitelji in mladino — vse to ji je omogočilo, da je lahko hodila na delo tudi drugam z zavestjo, da bo šola kljub temu v redu tekla.

Naj na kratko pogledamo njeno delo za reformo šolstva. S problematiko reforme šole se ukvarja že od 1953. leta. Leto pozneje je postala član Zvezne komisije za reformo šolstva, nato še član zvezne podkomisije za obvezno šolo ter član zvezne podkomisije za šolanje učnega kadra. Aktivno je ves ta čas delala v strokovni grupi za obvezno šolo pri Zveznem zavodu za proučevanje šolskih in prosvetnih vprašanj v Beogradu. Je tudi zunanji strokovni sodelavec tega zavoda. Pravi za sodelovanje v tej strokovni skupini za obvezno šolo je je ta zavod predlagal za pedagoškega svetnika (v maju 1958). Glavno delo te strokovne grupe je bilo priprava in izdelava predmetnika in učnih načrtov za osnovno šolo na osnovi načel, ki jih je sprejela Zvezna komisija za reformo šolstva. To gradivo je nedavno izšlo kot posebna knjiga, ki bo služila kot osnova za izdelavo predmetnikov in učnih načrtov za osnovno šolo po posameznih republikah.

Tovarišica Humekova je tudi zunanji sodelavec našega republiškega Zavoda za proučevanje šolstva ter član Strokovnega sveta tega zavoda. Redno sodeluje pri reševanju posameznih problemov v zvezi z reformno obvezno šolo in šolanju učnih kadrov. Eno leto je bila honorarni direktor tega zavoda. V Mariboru je tovarišica Humekova že več let član okrajnega sveta za šolstvo in pred-

sednik okrajne komisije za reformo šole pri okrajnem svetu za šolstvo. V tej komisiji so zbrali predvsem take člane, ki so že dalj časa delali v duhu ciljev reforme šole. Poglavitna naloga te komisije je, da prosvetnim delavcem mariborskega okraja pomaga pri uresničevanju reforme. Letos je Humekova postala tudi predsednik Pedagoškega društva Maribor, ki si je za svoj program dela tudi postavilo kot glavno nalogo pomagati pri uresničevanju reforme.

Do lanskega leta je bila tovarišica Humekova član republiškega sveta za šolstvo. Vsa ta leta je v Mariboru in v drugih krajih predavala o najvažnejših problemih reforme našega šolstva — pri ženskih društvih, DUP, občinskih ljudskih odborih, staršem, predsednikom in članom šolskih odborov itd.

O najvažnejših in najbolj polemiziranih vprašanjih reforme je objavljala številne članke v dnevnem tisku in revijah. Na vprašanje, kako je z delom za reformo šole, ki je še pred nami, je povedala nekako takole:

Morda se premalo zavedamo, da je pred nami še najtežji del tega. Čeprav že doslej ni bilo lahko, bomo v bodoče morali delati še z veliko mero potrpežljivosti in prizadevnosti. Razveseljivo je, da je velika večina naših prosvetnih delavcev za to delo pripravljena, saj se zaveda, da bo v tem delu naša tudi lastno zadovoljstvo in

priznanje svojemu trudu. Zato je v tej fazi zlasti potrebno nuditi čim več konkretne pomoči za delo v novi, reformirani šoli, posebno na področju realizacije učnih načrtov in metod dela. Tudi za boljše materialne pogoje se bo treba boriti! Tudi to je važno. Vendar se bo marsikaj dalo doseči že prej. Mislim tu predvsem na same odnose v šoli, na novo pojmovanje vloge in nalog šole, na drugačno vrednotenje otroka in mladine. V takem smislu gleda mariborska komisija za reformo šole na svoje naloge in na pomoč, ki jo naj nudi.

»Ne bi bilo prav,« je dejala tovarišica Humekova, »če ne bi poudarili, da je tudi delež mladine v tej borbi za novo šolo zelo pomemben. To še posebno na šoli, kot je učiteljske. Mladini je treba zaupati in verovati vanjo ter ji nevsiljivo pomagati! O tem me je dobera prečitala dosejana praksa v delu z mladino.«

Dijakom mariborskega učiteljskega sodelovanja z vzgojitelji v smislu novega zakona o šolstvu ni nič novega. Že leta so navajeni na to. Volji so svoje razredne zastopnike, ki so na konferencah posredovali mnenja razredov in sodelovali v preteklem šolskem letu tudi na redovnih konferencah na lastno željo in pobudo.

»Ne vem, kaj naj bi še povedala,« je na koncu dejala ravnateljica Humekova. »Vse to naševanje je zoprno. Raje bi videla, da bi del te moje vere v novo šolo, v važno vlogo mladine lahko prenesla na vse tiste, ki še zdaj povsem ne verjamejo, da smo na pravi poti in da bo šlo. Morda še to: vse to delo sem ves čas opravljala z velikim veseljem.«

V bodoče je predvsem važno, da se bomo v prizadevanju za novo šolo povezali vsi, ki v šoli in za šolo delamo (sindikati, upravna linija, Pedagoška društva in razne organizacije), prav tako pa tudi šolski odbori.

Poleg reforme in problemov, ki so vezani nanjo, jo posebej zanima psihologija šoloobveznega otroka in psihologija učenja. »Zelo rada bi imela malo več časa, da bi se lahko bolj posvetila podrobnejemu proučevanju teh problemov,« je končala tovarišica Draga Humek.

Za Žagarjevo nagrado jo je predlagal načelnik okrajne inšpekcije v Mariboru Tone Ferline. D. H.

PAVEL KUNAVER:

ŽIVLJENJE Z MLADINO

Sindikalna skupina Društva profesorjev in predmetnih učiteljev Ljubljana-Center ter Zveza ljubljanskih mladine sta predlagala za Žagarjevo nagrado tudi predmetnega učitelja na Klasični gimnaziji v Ljubljani tovarišja Pavla Kunaavera. V predlogu piše med drugim tole: »Njegovo šolsko delo je vestno in uspešno in ustreza v metodni, strokovnem in vzgojni pogledu vsem zahtevam sodobnega pouka. Vsako nedeljo vodi večje skupine šolske mladine ali učnega osebja svoje ali drugih šol, mladine pri Planinskem društvu, Planirski in taborniške organizacije in geografske izlete... Vodi mladinski astronomski observatorij in se ukvarja s speleologijo in glaciologijo. Njegova dejavnost uživa redke sloves po vsej Jugoslaviji in priljubljenost...«

Ko smo tovariš Kunaavera kot Žagarjevega nagrajenca za prošili za kratek razgovor, nam je kar sam napisal nekaj besed o svojem najljubšem predmetu: o taborniški organizaciji. V nedeljo je imel starešinski svet Združenja tabornikov Slovenije sejo. Kot vzgojitelja me je posebno neprijetno zadela tožba o pomanjkanju sodelavcev iz učiteljskih in profesorjskih krogov in vedno in vedno se ponavljajoče vprašanje, kako pridobiti prav te ljudi za sodelovanje z našo eminentno važno vzgojno organizacijo. Kdo od vseh tistih, ki delajo v šoli, ne ve, da niti šola niti dom ne dasta otroku vsega, kar mu je treba za življenje? Tudi reforma šole, ki je izšla prav iz potrebe po obogatitvi mladine z najnujnejšim znanjem in

PAVEL KUNAVER: ŽIVLJENJE Z MLADINO

Zakaj? Poglejmo na kratko, kaj nudi taborniška organizacija vsem dečkom in deklicam v času od 10. do 16. leta, če ji izdatno, s primernim taktom in ljubeznivo pomagajo odrasli: 1. razvija v svojih članih z vsestransko vzgojo najboljše moralne kvalitete; 2. jih navaja k vzajemnosti, borbenosti, samostojnosti, iznajdljivosti, skromnosti, disciplini in k naravnemu načinu življenja; 3. jih navaja na delavnost in jih vadi v različnih strotnostih (ročna dela vseh vrst); 4. jih uči spoznavati naravo; 5. odvaja mladino od škodljivih razvad, zlasti pijančevanja in kajenja; 6. uči tabornike življenja v naravi; 7. sodeluje pri varstvu narave; 8. prireja taborjenja, izlete in polovanja; 9. goji vse zdrave športne in taborniške igre; 10. uvaja za svoje člane posebne izpite; 11. ustanavlja v LRS krajevne organizacije; 12. izdaja taborniško literaturo, prireja razstave in predavanja, strokovne tečaje (gozdna šola ob Bohinjskem jezeru) in drugo; 13. skrbi za taborniško opremo; 14. v okviru Zveze taborniških organizacij Jugoslavije sodeluje s sorodnimi organizacijami v inozemstvu; 15. sodeluje z Jugoslovansko ljudsko armado (in organizacijo Zveze borecev); 16. navaja svoje člane k zdravemu življenju in higieni; 17. uči svoje člane prve pomoči v nesrečah ali boleznih.

Pravemu taborniku, t.j. dobremu državljanu je sveta obljuba, ki jo položi, kadar je sprejet v organizacijo, običajno posebno svečano ob tabornem ognju. Glasl se: »Dajem častno besedo, da bom čuval bratstvo in enotnost naših narodov, svobodo svoje socialistične domovine FLRJ in druge pridobitve narodnoosvobodilne borbe; da se bom vedno boril za vse,

kar je napredno, plemenito in pravično; da bom živel in delal po taborniških zakonih.« Ti zakoni so najlepše, kar nudi taborniška organizacija. Takole se glase: »Tabornik je dober član socialistične domovine, zato je: 1. odločen in vztrajen, 2. skromen in varčen, 3. discipliniran in zvest, 4. je vzdržen in čist, 5. delaven in utrjeno telo, 6. je preprost in ljubi naravo, 7. je pošten in govori resnično, 8. je pravičen in iskren, 9. stremi k napredku in znanju, 10. je dober tovariš in pomaga drugim, 11. je vljuden in gostoljuben, 12. je veder in se veseli življenja.«

Ali ni vsak zakon tabornikov biser zase, posebno deseti? In ali ni vredno pomagati mladini, da živi po teh zakonih in vse človeštvo pomaga izprebrniti polagoma v prijetno družbo brez grobosti sedanjega življenja širom zemlje? S temi zakoni oboženo bo tudi odrasel delavec te organizacije ostal mladim ljudem, živčnim posrečen in mlad ob mladih ljudeh. Kje bo sicer našel s ljudmi bolj hvaležnih srca kakor med mladino? Kje čistjših, iskrenejših oči kakor med njo? Kje lažje delo, ozdravilna, zakrknjena, a še neotrdela srca kakor med mladino, če e bila slabo vzgojena in slabo vodena ob vstopu v življenje? Kje je prijetejše, kakor živeti z mladino v lepi naravi naše domovine, in, če si že prej živel in delal z njo, preživeti tudi dobo taborniškega taborjenja, kjer živiš v naročju narave obdan z mladimi ljudmi živčimi po prej citiranih zakonih?

Zato, ne bojte se mladine in njenega življenja! Pomagajte ga še olepšati, kar je danes z dobrom voljo tako lahko mogoče. Prelomite s preteklostjo in togostjo, ki jo starejša leta prinašajo, in postanite z mladino ropet mladi in srečni!

Pripis: Več izveš o taborniški organizaciji iz knjižice: ALI POZNATE TABORNISKO ORGANIZACIJO?, ki jo na zahtevo pošlje Združenje tabornikov Slovenije, Ljubljana, Njegoševa 10.

Da se bom vedno boril za vse,

»IN VSI TI NAŠI DIJAKI NOSIJO DOMOV KOŠČEK SVOJE ŠOLE...«

Ravnatelj ravske gimnazije dr. Franca Sušnika je težko pripraviti, da bi spregovoril sam o sebi. To je pač večni problem, neutrudljivi kulturni delavec, skromni dninar prosvetnega življenja in od vseh, ki ga poznajo, vidno priznani socialistični vzgojitelj. Njegova težka pot ga je vodila od obubožane kmetije do Dachaua in ga je vedno najtesneje povezovala z zatiranimi in delovni ljudmi. Vse od osvoboditve pa do danes je ravnatelj gimnazije v Ravnah, ki je pod njegovim vodstvom zrasla od neuglednega zasilnega poslopja do današnje sodobne šole. Kar naj-večji delež za hitro kulturno rast svojih dijakov je te dni v pogovoru z radijskim novinarjem pripisal zgolj stavi sam in okoliu, v katerem živi.

»Mislim, da bi brez te gimnazije marsikaj naš talent običajl v nižini, kakor jih je toliko poprej. Iz naših krajev domalega ni bilo šolanih ljudi. To je bilo čudovito leta 1945, ko je privrela prva generacija s hribov in iz gralnov. Danes ne bi verjel, po kakih kotih in hodnikih ravenskega gradu so se stiskali v učilnicah. In kako so bili fužinarji in rudarji z njimi, ko so gradili temelje novi gimnaziji. Zdal pa je že toliko srednjega kadra zraslo iz nje! In visokokvalificirani kadri: rudarski inženir in domačem rudniku, inženirji, kmetiči sin je metalurški inženir v domači železarni, bajtarski sin iz Črne in delavski sin iz Slovenj Gradca sta profesorja na domači gimnaziji, partizanski kurirček iz raztrgane bajte, nekje izpod Olševce je diplomirani ekonomist v Ljubljani. Med gozdarji so trije domači inženirji, kmetiči sin je zdravnik v domači bolnici. Naši profesorji učijo v raznih težkih in za odrasle. No, in vsi ti naši gimnazijski dijaki, ki se vsak dan zopet ra-kropijo do Pohor-

je njivo. »Poglejte malo naokoli po njivi, kako kaj uspeva hmeji, jaz pa bom medtem potegnili tulo,« mu je dejal in prijel za plug. Zaoral je gor in prioral dol in kmet je samo gledal, nato pa je rekel: »Glej-te no, tale učitelj je nekaj zna!« Tako so kmalu govorili po vasi o novem učitelju. On pa je na ta način uspel premagati v ljudeh nezaupanje.

To je ena zgodbia iz življenja 59-letnega ravnatelja Stek-

larke šole v Rogoški Slatini Simona Goriška. Koliko takih in podobnih doživljanj vam bi še lahko povedal! V predvojnih letih je bil kot učitelj na osnovnih šolah premeščen nič manj kot devetnajstkrat. Zakaj?

Zaraj je bil eden najstarejših in najboljših inšpektorjev. Kot šef okrajne inšpekcije vzorno vodi svoj kolektiv. V veliki meri je prav on pripomogel k povolni organizaciji šolstva v Prekmurju. Njegova skrb velja še prav posebno manjšinskim šolam v tem narodnostno mešanem delu naše domovine. Ker je tovariš Horvat tesno zračen s pokrajino

BELA HORVAT: DELAVEC NA NAJSEVERNEJŠEM DELU DOMOVINE

Zaraj je bil eden najstarejših in najboljših inšpektorjev. Kot šef okrajne inšpekcije vzorno vodi svoj kolektiv. V veliki meri je prav on pripomogel k povolni organizaciji šolstva v Prekmurju. Njegova skrb velja še prav posebno manjšinskim šolam v tem narodnostno mešanem delu naše domovine. Ker je tovariš Horvat tesno zračen s pokrajino

in že dolgo dela v teh krajih, je obenem tudi zelo verodostojen posredovalec prekursivne problematike v reševanju splošnih šolskih vprašanj pri nas.

Kot človek je tovariš Horvat zelo razgledan. Dalj časa se je zanimal za etnografijo in zbral narodnostno blago. S strokovnimi članki je sodeloval v raznih revijah in časopisih

Ker ima kot šolski inšpektor dobre odnose do učiteljev, mnogo pripomore k dvigu učnega kadra na svojem območju.

ŠOLNIK, AKTIVIST, PUBLICIST, IGRALEC...

Med Žagarjevimi nagrajenci je letos tudi MIROSLAV KOKALJ, ravnatelj osnovne šole Ljubljana - Polje. V predlogu, ki ga je predložil Republiški odbor Združenja učiteljev in profesorjev, piše med drugim takole: vsakoletni uspehi njegovih učencev, ki jih je tovariš Kokalj vodil, so bili vedno nad povprečjem ostalih šol v okraju. Bil je vedno med prvimi aktivisti, tako ko je šlo za odkup ali obvezne oddaje, ljudsko posojilo, volitve, formiranje mladinskih delovnih brigad in podobno.

Ko je tovariš Kokalj služboval v Murski Soboti (1947-1950), je dogradil poslopje nove gimnazije; ob tej priložnosti je napisal brošuro »Borba za gimnazijo v Murski Soboti«, o kateri beremo v Sodobni pedagogiki (1950-7-8) naslednje: Kokaljeva zgodovina bojev za soboško gimnazijo ni suhoparno nizevanje dogodkov, ampak vsestransko dokumentirana dialektična osvetlitev naporov, težav, žrtve, preprek, licemerstev, intrig, laži, ponižanj, neuspehov in uspehov, ki so bili včasih vezani na politične in splošno družbene razmere v Jugoslaviji od ustanovitve prvega razreda gimnazije, do časa, ko je Prekmurje dobilo popolno gimnazijo. Zato je navedeno delo tudi pomemben prispevek k spoznavanju in razumevanju politične zgodovine in splošno prosvetnih razmer v stari Jugoslaviji.

Z zbiranjem zgodovinskih in narodopisnih predmetov, knjig in arhivarij, ki jih hranita Pomurski muzej in Študijska knjižnica v Murski Soboti, je postal dejanski soustanovitelj obeh teh pokrajinskih kulturnih ustanov. V prekmurjskih lokalnih časopisih je objavil številne članke, med njimi daljšo študijo: Prekmurje »prevrtni utemeljen.

»Naj takoj omenim, da sem bil prijeto presenečen, ko so me urstili med izbrane prosvetne delavce, ki so zaslužili tako pomembno priznanje. Sam za sebe sem skromen človek in pač po svojih močeh in znanju pomagam pri vzgojivanju socialističnega šolstva naše domovine, kar si

Vzrok je preprost: ni bil povsem tedenjemu političnemu režimu. Ko je na primer ban Natlačen prišel v Lendavo, ga je učitelj Gorišek pričakal v sokoški uniformi. To je bilo dovolj, da je čez tri dni moral pospraviti svoje kovčke.

Vso borbo za napredno miselnost, za pravičnejše oblike življenja in proti klerikalni hinavščini je tovariš Gorišek strnil v en stavek: »Treba je bilo lomiti, da je bilo čudovito!«

Bilo je čudovito! Ta boj je bil čudovit, je bil ves smisel učiteljskega poklica v samotnih vaseh, radost človeka, ki je živel za prihodnost.

V povojnih letih je dobil učitelj Gorišek nalogo, da organizira Steklarsko šolo v Rogoški Slatini. Sami ustanovitelji te šole (Združenje steklarske industrije) so po nekaj neuspešnih poskusih zdvomili v uspešno delo take šole. Toda Gorišek jo je krepko spravil na noge, zasnil prvo lopato za šolske delavnice (na sliki), ki danes že lepo delajo. Steklarska šola v Rogoški Slatini je zdaj edina šola te stroke v naši državi. Vzreja za vse steklarske tovarne pri nas in je ena tistih šol, ki so najdlje sledile reformi našega šolstva.

Na vprašanje, kako misli o splošni reformi šolstva pri nas, je dejal takole: dokler ne bomo imeli sposobnega kadra, tudi pouk ne bo tak, kot ga zahteva naša življenjska stvarnost od naših državljanov. Učitelji so preveč odmaknjeni od življenjske prakse. Zdalj so le začeli na učiteljskih uvajati nekatere praktične predmete.

Tovariš Goriška je za podelitev Žagarjeve nagrade predlagalo Združenje steklarske industrije FLRJ. D. H.

STROKOVNI IZPITI

Obvestilo

Učitelje, ki še niso opravičili strokovnega izpita, obveščamo, da so v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu, Tolminu in Kopru imenovane komisije za strokovne izpite z istim oklišem, kot ga imajo učiteljska. Vse nove prošnje je torej potrebno naslavljati na območje ustrezne izpitne komisije. Učitelji, ki so prošnje že vložili bodo opravičili strokovni izpit pred komisijo, kamor so prošnje vložili. Vse popravne izpite bodo opravile komisije, pri katerih so kandidati opravičili izpit.

KOMISIJA UČITELJSKA PRI SS LRS

»TREBA JE BILO LOMITI, DA JE BILO ČUDOVITO!«

Čas se je tako odmaknil, da se zdaj nam mladim srečanje s takim človekom kakor branje zanimive povesti. Zares bi lahko spreten publicist ustvaril zanimivo delo, zasnovano na resničnih podatkih in dokumentih enega življenja. In koliko je bilo pri nas takih življenj! To, da je bil eden izmed enajstih otrok trboveljskega knapa, niti ni kaj posebnega. Zanimiva življenjska pot se začne, ko postane SIMON GORIŠEK učitelj. Vse izkušnje mladega človeka iz delavskega revirja, oplojene s proučevanjem naprednih pedagogov in mislecev, so se izkristalizirale v značaj, ki je

imel v obstoječih razmerah predprilike Jugoslavije seveda čisto določeno pot. Ni ga »stuja učnost« pomehužila. Kolikor mu ni dala šola, si je priboril sam. Poslušal je predavanja na ljubljanski ekonomski šoli in na »družni« tehnični, na kmetijski šoli v Sentjurju in na srednji tehnični na Dunaju in drugod. Morda mu je prav stalen stik z učeni strokovnih šol pomagal, da ni izgubil veselja do praktičnega dela v šoli. Sam pripoveduje, kako si je pridobil ugled, ko je kot mlad učitelj prišel na šolo v Braslovci v Savinjski dolini (1922). Nekoga dne se je zapletel v razgovor s kmetom, ki je oral svo-

»ZA ČIMPREJŠNJO ZMAGO SOCIALISTIČNE MISLI«

»Naj takoj omenim, da sem bil prijeto presenečen, ko so me urstili med izbrane prosvetne delavce, ki so zaslužili tako pomembno priznanje. Sam za sebe sem skromen človek in pač po svojih močeh in znanju pomagam pri vzgojivanju socialističnega šolstva naše domovine, kar si

štejem v svojo dolžnost in moralno obvezno. Res je, da se mnogo trudim v svoji stroki logopeda in surdopedagoga. Mislim, da bomo v doglednem času organizirali logopedsko službo tako, da bo imel vsak otrok in vsi večji industrijski centri vsaj po 1 logopeda. Število logopetov —

Naši letošnji Žagarjevi nagrajenci

»Vse je odvisno od človeka«

oseb z govornimi motnjami — je zelo veliko, računamo da 4 odstotke vseh šoloobveznih otrok. Potem so tukaj še predšolski otroci in odrasli. Posebna skrb mi je, da bi se začeli odpirati posebni oddelki za naglušne otroke, ki jih je precej, in da bi se ustanovili v Ljubljani audiološki center, ki bi v veliki meri pomagal vsem, ki so izgubili ozrroma izgubljajo svoj sluh. Prav logopedska služba bi v tem pogledu veliko pomagala. Izven službene dolžnosti pa vse po osvoboditvi delam pri

Vso podporo pa posvečam čimprejšnji izgradnji novega zavoda za gluho mladino, ki naj bi bil tak, da bi zajel vse gluhe otroke, ker jih pri današnjem stanju 50 odstotkov žiljenja, zlasti potem, ko se je oče ponestrel. Matji se je preselila v Kranj, kjer je v velikih naporih spravila otroke do kruha, pri čemer so ji pomagali tudi otroci sami, ki so bili inštruktorji drugim dijakom. Rudi je dovršil v Kranju štiri gimnazijske razrede, nato je šel na učiteljsko. Medtem je nastopila vojna in Rudi je moral k vojakom. Ker so ga nekateri profesorji označili za politično nezanesljivega, je moral takoj v napadalni bataljon z ukazom, da ne sme napredovati. Na Ptuju je bil ranjen. Ko pa je ozdravel, bi moral spet na fronto, a je spetoma pobegnil in šel v »zeleni kader«, kjer je dočkal zlom Avstrije. Leta 1919 je potem napravil z odklik učiteljsko maturo, služboval eno leto na Ledini v Ljubljani, potem so ga poklicali spet k vojakom. Po vrnitvi je nastopil službeno mesto v Mostah v Ljubljani, kjer je bil osem let, nato pa je šel na vadnico, kjer je vzdržal 17 let. Od tu je šel leta 1946 za upravitelja na šolo Center in potem za učitelja na Vrtačo, kjer je še zdaj.

Rudi Završnik je Gorenjec. Rodil se je 20. avgusta 1899 v Predvorju pri Kranju, kjer je bil oče dolgo vrsto let šolski upravitelj. Številna družina se je težko preživljala skozi življenje, zlasti potem, ko se je oče ponestrel. Matji se je preselila v Kranj, kjer je v velikih naporih spravila otroke do kruha, pri čemer so ji pomagali tudi otroci sami, ki so bili inštruktorji drugim dijakom. Rudi je dovršil v Kranju štiri gimnazijske razrede, nato je šel na učiteljsko. Medtem je nastopila vojna in Rudi je moral k vojakom. Ker so ga nekateri profesorji označili za politično nezanesljivega, je moral takoj v napadalni bataljon z ukazom, da ne sme napredovati. Na Ptuju je bil ranjen. Ko pa je ozdravel, bi moral spet na fronto, a je spetoma pobegnil in šel v »zeleni kader«, kjer je dočkal zlom Avstrije. Leta 1919 je potem napravil z odklik učiteljsko maturo, služboval eno leto na Ledini v Ljubljani, potem so ga poklicali spet k vojakom. Po vrnitvi je nastopil službeno mesto v Mostah v Ljubljani, kjer je bil osem let, nato pa je šel na vadnico, kjer je vzdržal 17 let. Od tu je šel leta 1946 za upravitelja na šolo Center in potem za učitelja na Vrtačo, kjer je še zdaj.

Pomagal je tam, kjer je bila največja potreba. Ni pisal velikih besed, bil je stvaren praktik, ki lahko mirno gleda na generacije, ki so šle skozi njegove roke. Vztrajen Gorenjec, vajen dela, reda in izpolnjevanja dolžnosti ne glede na ovire, je znal tudi otroke navaditi dela, sistematičnega, vztrajnega dela. Napisal je vrsto abecednikov, sodeloval ali pa sam napisal nekaj računice, ki so jih celo prevajali (Makedonija, Metohija), prav sedaj dela na računici za četrti razred po novih učnih načrtih. Njegov delež pri praktičnem izvajanju novega v šolah je precejšen, saj o tem tudi mnogo razmišlja, študira tuje

Izkušnje in jih primerja z našimi. »Sicer pa je vse odvisno od človeka«, pravi. To je res. Če bi imeli mnogo takih ljudi, ki je on, bi nas velike spremembe v šolah ne skrbele, še več, šli bi mnogo pogumneje v še večje, naprednejše. Zato zaslužijo tovariš Završnik priznanje. To priznanje je obenem zadoščeno vsem tihim, vztrajnim delavcem po naših razredih, po vseh in mestnih šolah vse Slovenije. Rudija Završnika sta za Zagarjevo nagrado predlagala Drustvo učiteljev občine Center in inšpektor Drago Mehora.

Zvezji gluhih za Slovenijo in tudi Jugoslavijo. Bil sem iniciator za ustanovitev edine vajske šole za gluhe v Sloveniji, ki je omogočila že preko 200 gluhih, da so se lahko izučili za kvalificirane delavce najrazličnejših obrtnih strok. Nadalje se je po moji zamisli organiziralo prosvetno kulturno delo pri gluhih, ki obsega predavanja iz političnih kot drugih ved in še druga dejstva. To izobraževalno delo teče že šesto zimsko sezono.

»ŠE VSE PREMALO SMO SEZNANJENI Z IZSLEDKI PEDAGOŠKE ZNANOSTI V SVETU«

Helena Puharjeva že več let poznamo vsi, ki se kakor koli ukvarjamo z otroki in njihovo vzgojo. Njeno ime srečujemo na straneh Naše žene, Mladega sveta in drugih revij, družinskih prilozh dnevnikov, v družinskih oddajah v Radu in med udeleženci posvetovanj o vzgoji otrok, posebno pa se je utisnilo v spomin vsem, ki so se zatekali po nasvet k njeni knjižici o spolni vzgoji. Pa tudi njen obraz — vse mehkejši, kakor ga kaže tale fotografija — je znan vedno večjemu številu staršev, katerim v ljubljanski vzgojni posvetovalnici pomagajo reševati družinske in vzgojne težave.

lati v novo ustanovljeni vzgojni posvetovalnici. Dela v tej za nas novi ustanovi brez trdijem se je lotila z zanimanjem in veseljem in obenem z malce neprijetnim občutkom, da ji primanjkuje znanja in izkušenj. Verjetno imajo take občutke vsi, ki na katerem koli področju orjejo ledino; in dokler jih imajo, ni nevarno, da bi zapadli v praktikizem in začeli delati šablonsko. V posvetovalnici se je srečala in boljše seznanila z vrsto novih problemov. Vsakdanji razgovori s starši in otroki so potrđili njeno prepričanje, da je pri vzgoji morda težje kakor kjer koli drugje popravljati storjene napake; naloga pedagoga je torej, kolikor se da na široko popularizirati sodobna vzgojna načela in vzgojne metode. Videla pa je tudi to, da so silno pogosto

Tam, v vzgojni posvetovalnici, sem jo poiskala, da bi mi kaj več povedala o svojem delu, o sebi ne govori rada, po življenjepisnu pa je nisem veliko spraševala. Življenjepis nas navedno zanima takrat, kadar stojimo pred bolj ali manj zaključnim življenjskim delom človeka — Helena Puharjeva pa je svoje življenjsko delo šele dobro začela, a tako začela, da imamo pravico od nje še veliko pričakovati (skoraj bi se mi zapisalo zahtevati), tako radi si prilaštimo pravico nad človekom, čigar delo nam koristi v vsakdanjem življenju). Torej sva se pogovarjali o njenem delu. Seveda sva morali poseči tudi malo nazaj. Kaj jo je privedlo na njeno sedanje delovno mesto v vzgojni posvetovalnici in kaj jo je napotilo, da posveča toliko svojega časa pisanju o prečnih vzgojnih problemih, predvsem pa o spolni vzgoji?

vzrok motenj pri otrocih slabih odnosih med starši, torej neurejeni odnosi med življenjskimi partnerji različnega spola. Začeli so nastajati njeni članki o spolni vzgoji in odnosih med spoloma in nje-največ knjigo o teh problemih, namenjena ne le staršem ampak tudi tistim, ki šele bodo starši, kajti vzgoja otrok se začnjenja z vzgojo samega sebe, s pravilno izbiro zakonskega druga in z ureditvijo pravih odnosov med zakoncem. Ves čas, ko sva se pogovarjali o njenem delu in člankih, ki jih z njo zasleduje, je povdarjala, koliko važnejša je vzgoja v najširšem pomenu besede, torej z gledom, z vsem življenjem in ravnanjem, kajti kor pa samo verbalno poučevanje, razlaganje, zapovedovanje in prepovedovanje. Še posebej je to poudarila, ko mi je odgovorila na zadnje, tako stereotipno vprašanje: Kaj pa načrti za prihodnost? Novo knjigo pripravila, o seksualnem pouku, praktično, v pomni- kot staršem, ki zmedeni stojijo pred vprašanjem kako, čeprav vedo, kaj hočejo. Kako nam je taka knjižica potrebna in kako ji bomo hvaležni znanjo, si verjetno Helena Puharjeva lahko misli; zahteva pa, da se zavedamo, da bo ta knjiga samo — recimo priložnost za pomožno fazo v spolni vzgoji, ker pouk sam brez vsega drugega, kar sodi k vzgoji, ni dosti vreden. To mi je Helena Puharjeva povedala o svojem delu in svojih načrtih — in svojem življenju. Saj se v delu zrcali življenje, posebno v tem delu, ki zahteva telega človeka, in prav zato zaslužijo spoštovanje in priznanje.

Čeprav učiteljica po osnovnem poklicu, je Helena Puharjeva prebila razmeroma malo časa za katedro: prvi dve leti vojne, preden je odšla v partizane, in še dve leti, preden je bila v Ljubljani ustanovljena vzgojna posvetovalnica. Med tem časom pa ležnja doba aktivnega sodelovanja v narodnoosvobodilni borbi in deset let novinarskega dela po osvoboditvi. Tu, v novinarstvu se ji je vzbudilo veselje do pisanja, da ga ni pustila pozneje, ko se je vrnila v svoj poklic. In samemu veselju do pisanja se je pridružil še spoznavanje, da je prav pisanje o vzgojnih problemih silno važno in potrebno. Pedagoška znanost je dossegla po svetu in pri nas že visoko raven, a še vse premalo ljudi je seznanjenih z njenimi izsledki in ugotovitvami. Vse premalo, kajti pravzaprav bi morali kar precej vedeti o njih vsi, ki imajo opraviti z otroki — in to smo, če dobro premislimo, res vsi, ne samo politični vzgojitelji in naravni vzgojitelji, kakor radi pravimo staršem, temveč prav vsi, saj se otroci gibljejo med odraslimi, nas posnemajo in se učijo od nas, če se mi tega zavedamo ali ne. Prav bi bilo, da se tega zavedamo in ravnomo pomenujamo vredno. Iz te želje, pomagati nečim, in posebejnim vzgojiteljem je nastala dolga vrsta člankov o vzgojnih problemih. Še preden je leta 1953 Helena Puharjeva začela de-

Delo sindikalnih organizacij Hočemo še to in to...

(Namesto prispevku k razpravi na občnem zboru društva učiteljev in profesorjev v Kranju)

Iz poročil predsednika občinskega odbora DUP, članov dosedanjega odbora in ostalih diskutantov smo slišali, da je dosedanji odbor v preteklem poslovnem letu pripravil dve poučni ekskurziji, priredil družabni večer, da je sindikat s svojimi predlogi dosegel, da so urejeni prejemki prosvetnih delavcev in da so le-ti izravnani s prejemki ostalih javnih uslužbencev ter je s tem skrbi za materialno stanje prosvetnih delavcev v celoti zadoščeno, zato bo bodoče delo sindikata lahko usmerjeno na ideološko izpolnjevanje članstva, oz. na študij. Mimo tega je bilo navedenih še nekaj podatkov in pripomb o delu v preteklem letu, ki pa niso bile tako pomembne.

Ob odhodu iz občnega zbora (stara pesem) je bilo pa slišati še dosti pripomb na delo odbora in se mi zdijo prav tako važne kot one na samem občnem zboru, če ne še bolj. Tudi sam soglasjam z njimi in bodo morda še bolj držale zapisane kot samo izgovornje, pa kmalu nato pozabljene. Borba za materialne pravice ni še končana in tudi nikdar ne bo. Res so z zakonom urejene naše osnovne plače. Naše delo pa ni samo osnovno. Redko so prosvetni delavci, ki izpolnjujejo samo svojo učno obveznost, pa nič več. Kaj pa nadurno delo, ki je enako obvezno, če hočemo, da pridejo učenci in dijaki do predpisane štjevilja ur po predmetniku. To so naše rdeče ure.

Nismo še na konju, ne. Če bo novi odbor na tem, kar sem navedel, vse leto delal, in na prihodnjem občnem zboru poročal, da je to in to napravil, bomo rekli: »Hvala vam, odborniki, še vas bomo volili, vendar hočemo še to in to... in ta pesem nima zadnje kitice. L. Janškovec

Opomba uredništva: Objavljamo skrajšani članek Leona Janškoveca in pozivamo dopisnike h kritičnim prispevkom!

ZIVAHNA DEJAVNOST V CERKNICI

V petek 7. novembra je imelo Drustvo učiteljev in profesorjev Cerknica letni občni zbor. Delo je potekalo ves dan. Popoldne je predaval profesor ljubljanskega učiteljskega tovariša Janeza Tomšiča »Nazornosti pri pouku«. Kvalitetno, razgibano predavanje je za štiri ure pritegnilo pozornost navzočih. Modernizacija pouka ni odvisna samo od visokih investicij za razne projektorje, televizijo itd., temveč v veliki meri tudi od zainteresiranosti in iznajdljivosti šolnikov.

V kratkem pripravila podoben načrt dela. Gradivo, ki ga bodo zbirali prosvetni delavci, bodo znanstveno obdelali in natisnili. Material bo imel neprecenljivo vrednost za pouk v sodobnem smislu, saj je sedaj za domačijski pouk učitelju dostopno le malo starejšega gradiva, novejšega pa še ni nihče zbral in obdelal. K delu bodo pritegnili še prosvetne delavce iz Loške doline in občine Postojna. Vsi trije predeli tvorijo zaokroženo geografsko enoto. Studija bo nedvomno pomagala gospodarskemu in kulturnemu razvoju tega predela, zato upravičeno pričakujejo pomoč oblastnih forumov.

Popoldne je bilo namenjeno društvenemu delu. Predsednikovo poročilo je razgrnilo široko področje delovanja članov društva. Anketa je ugotovila, da imamo še vedno člane z nad deset funkcijami. V občini manjka precej učnih moči, pouk pa kljub temu ni okrnjen, čeprav poteka na primer v Cerknici v treh izmenah in ob štirim manjkajočih močeh.

V okviru te komisije bodo sami pripravili diafilme z gospodarskimi naravnimi posebnostmi okolice in jih vključili v centralni fond. Posebnosti bodo tudi albumi slik s tega področja, ki ga bodo pripravili za vse šole v občini.

Diskusija po poročilih je prinesla pomembne sklepe za delo v prihodnjem letu. Pri občinskem svetu za šolstvo bo organizirana centralna izposojevalnica diafilmov. V diateko bodo pritegnili vse diafilme, ki jih že imajo šole in v občinskih sredstvih dokupili, kar je mogoče nabaviti na trgu. S tem bodo vsi diafilmi dostopni vsem šolam v občini, kar je sedaj ob nizkih proračunskih in oddaljenosti od izposojevalnice Zavoda za šolski film nemogoče.

Razvoju in kvaliteti tega pouka bo mnogo koristil servis za tehnično vzgojo, ki bo organiziran v Begunjah. Preko njega bodo prišli po nizki ceni do najbolj oddaljenih šol raznovrstni materiali.

Pomemben je sklep o formiranju komisije, ki bo organizirala zbiranje geografskega, zgodovinskega in etnografskega gradiva. Komisijo vodi geograf profesor Habe. Komisija, ki jo tvorijo vsi štiri kvalificirani geografi v občini, bo

V občini so večina mlade moči. Oddaljenost šol preprečuje zblizanje. Večji povezanosti bo prispevala štiri-dnevna ekskurzija na Stajersko in v Prekmurje in skupen ogled lepot v postojnski okolici. TM

JSPEL OBČNI ZBOR PREDAVATELJEV VAJSKIH ŠOL

Vloga sindikata se z razvojem družbe neprestano spreminja. Če so se v preteklosti sindikati borili spmo za materialno zboljšanje, se je tej borbi pridružila tudi borba za sodelovanje pri upravljanju, borba za višjo izobrazbo, borba za kulturno dobro. Takse zahteve imamo tudi mi.

Ako imamo v mislih izredno živahno, na vse strani razpietno razpravo, ki se je razvila na občnem zboru Društva učiteljev in profesorjev strokovnih šol — podobno za vajske šole v Ljubljani, 13. oktobra 1958, v prostorih Vajenske šole za lesno stroko v Veselovi ulici, potem moramo že zapiseati, da daje ta iniciativnost mnogo nad, da bo delo teh članov sindikata tudi za naprej ustvarilo marsikaj. Zlasti še, ker se je sedanjim podobno nekako razširila in so bile organizirane tri samostojne sindikalne enote od katerih vsaka bo mogla aktivirati delo članstva, ki je stal sedaj nekako ob strani.

Ce bomo dvignili »proizvodnjo« v prosveti, jo bomo tako dvignili tudi v tovarni in nujno se mora tudi naš položaj dvigniti. Proizvodnjo bomo pa prosvetni delavci dvignili s tem, da si bomo najprej pridobili za današnji čas potrebno znanje. Z našimi zahtevami po dopolnitvi izobrazbe prav tako trkamo na redni skrupnost, slovesno vsak dan. Ali ne čutite tega tudi vi, dragi bralci?

Občni zbor je z običajnim dnevnim redom vodil predsednik Janez Zavrli, ki je delo pododbora kritično ocenil. Pri vlogah so bili izvoljeni trije predsedniki. Prvi za gradbeno skupino (tov. Vera Peterca), drugi za skupino kolarjev (tov. Bernard Zupanc) in tretji za poklice raznih strok (tov. Janez Zavrli).

Začena se reformni proces. Mi smo nepripravljeni. Zahtevamo organizacijo tečajev, seminarjev, zahtevamo šolo za izobraževanje odraslih prosvetnih delavcev. Dosedanji seminarji za tehnično vzgojo, likovni pouk in glasbeno vzgojo so bile le »enodnevnice« — obojednevno. Na tem smo prišli samo do spoznanja, da nam precej manjka, do ugotovitve, da nam

Občni zbor je z običajnim dnevnim redom vodil predsednik Janez Zavrli, ki je delo pododbora kritično ocenil. Pri vlogah so bili izvoljeni trije predsedniki. Prvi za gradbeno skupino (tov. Vera Peterca), drugi za skupino kolarjev (tov. Bernard Zupanc) in tretji za poklice raznih strok (tov. Janez Zavrli). Kakor ostali prosvetni delavci imajo tudi predavatelji vajske šole mnogo vprašanj, ki iščejo odgovore, ki iščejo ideološki smisel. V. D.

OBČNI ZBOR V MARIBORU

Ali imate prvo berilo? — Prosim, ali imate Prvo berilo za osnovno šolo? — S tem vprašanjem sem romala, ali bolj rečeno še romam po Mariboru od knjigarne do knjigarne. Povsod mi ponudijo isti odgovor: — Ne, knjig še nimamo! — Zakaj jih ni? — se sprašujem, sprašujejo se učenci, starši, kajti dva meseca že obiskujejo novinci prvi razred, a še sedaj nimajo nepreprotno čitanka. Da je pomanjkanje učbenikov v prvem razredu očitna ovira, je vsakomur jasno. Vemo, da je letos povpraševanje za Prvim berilom veliko, saj je knjiga letos izšla, vendar bi morala založba s tem računati in pripraviti zadostno zalogo ob pravem času. Tako da bi našim malčkom pomagali: že v začetku in jim olajšali začetne težave pri vkanju in spoznavanju črk ter hkrati pomagali gojiti ljubezen do »tiskanega sveta« in knjige. J. Z.

Po upravno-gospodarsko-politični združitvi občin Maribor-Košaki in Sentija sta se združili tudi društvi učiteljev in profesorjev. Prvi skupni občni zbor članstva je bil v znamenju likvidacije samostojnih društev in ustanovitev novega, enotnega društva. Zbora so se udeležili predsednik občinskega ljudskega odbora tovariša Tone Ulrih-Kristl, predsednik sindikata tovariša Klemenčič ter članica okrajnega odbora DUP tovarišica Zmaga Kovačičeva. V imenu tajništva za prosveto in kulturo pri okrajnem ljudskem odboru je zbor pozdravil tovariš inšpektor Drago Končnik ter s toplimi in vzpodbudnimi besedami odtal lik prosvetnega delavca pri reformi šolstva in vzpostavljanju novih odnosov, ki temeljijo na preoblikovanju vzgojiteljev in izvirajo iz zahtev socialistične družbe. J. B.

OBČNI ZBOR LENARŠKIH PROSVETNIH DELAVCEV

Preteklo soboto so se zbrali prosvetni delavci občine Lenart na Zgornji Ščavnici k občnemu zboru. Predsednik sindikata PD tov. Feldin je podrobno razčlenil v svojem poročilu delo od minulega zborna, poročal o okrajnih in republiških sejah sindikata ter nakazal smernice za prihodnost. Tudi tov. Končnik, okrajni inšpektor je prikazal, kako se zboljšujejo razmere, v takem vzdušju poteka šolska reforma, ki bo poenostavila in poglobila šolsko delo in ga osredotočila v domači kraj. Novi tokovi pa bodo usmerjeni tako, da bodo preplavili stare pregrade, zato se bo učiteljevo obzorje neprestano širilo in sproti vcepiljo mladina naša načela socialistične vzgoje.

Člani so sklenili, da bodo študirali gradivo VII. kongresa CK ZKJ in se strokovno izpopolnjevali za učenje v reformativni šoli. Zborovanje je pozdravil tudi predsednik ObLO Lenart/tov. Ivan Alt. Mi zaželel uspeh in objubil pomoč učiteljsstvu pri izobraževalnem prizadevanju. Pri Lenartu bo nadaljevala s poukom hospitalka šola, in slednjič internacionalizma. Saj bi imel dovolj gradiva in možnosti, če ne takoj, vsaj polmaljši.

Helena Puharjeva začela de-

Po naših šolah in učilnicah

Šola na robu mesta

Prav na robu, že v bližini bolnišnice, je dobila mlada južnozahodna predmestja Ljubljane in okoliških vasi lastno šolo. Doslej je ni imela. Hoditi je morala še pol ure dlje na Vič. S tem šolskim letom pa so na Vrhovcih odprli novo šolo, ki je takoj sprejela 317 šolarjev in šolaric do vključnega petega razreda. V slednjem imajo predmetni pouk. Šola bo postopoma rasla do popolne osemletke in se v ljubljanski občini Vič kot tretja popolna reformirana osnovna šola priključila obema osemletkama na Viču samem. Letos ima deset oddelkov. Zvrstijo se v dveh izmenah v šestih učilnicah. Učni kader šteje deset oseb.

Šola, bolje rečeno, novo šolsko poslopje, je še v razvoju. Prijazen je pogled na dolgo pritično stavbo s položno sivo streho. Paviljonsko zidano poslopje ima sedem prostornih učilnic, vsaka troje oken. Šest sob zasede mladina, sedma bo za sedaj delavnica. Oprema po razredih je moderna, sodobna v največ 20 mizicami in 40 stolčki, tekoča voda, centralna kurjava, električna razsvetljava. Nalasaž zaradi šole gradijo v njeni neposredni bližini novo trafo postajo. V stenskih vitrihah hodnika, ki se razteza vzdolž učilnic, so sama nova učila. Letos je občina odobrila zanje pol milijona dinarjev. Imajo že dva projekcijska aparata. Tudi ozvočena bo šola še letos.

Na pritično paviljonsko stavbo se naslanja enonadstropna zgradba, ki bo do zime končana. To bo upravno poslopje s kabinetni, mlečno kuhinjo, šolsko drvarnico in začasnim stanovanjem za šolskega upravitelja.

Stanovanjsko poslopje za direktorja popolne osemletke in učiteljsvo bodo zgradili kasneje, najbrž istočasno s telovadnico, ki bo v neposredni zvezi s šolskim hodnikom. Med poslopji bodo urejeni štirje prostori za pouk na prostem. V sedanje začasno upraviteljsko stanovanje pride tedaj šolski vrtec, ki bo povezan tudi s šolsko kuhinjo. Pred šolo bo za kmetijski pouk urejen sadovnjak, zadaj pa zelenjadni vrt. Prostora ne manjka.

Šolska reforma in njene potrebe so našle polno razumevanje med blejskimi organizacijami in podjetji, ki so domači osemletki poklonile razne učne pripomočke in učila v vrednosti nad pol milijona dinarjev. Podjetje Bled-commerce ji je darovalo radijski sprejemnik, električni gramofon z mnogimi ploščami in poseben uporaben magnetofon. Blejski Rdeči križ posoja šoli svoj kinoprojektor. Za nabavo najpotrebnejših učil šolam v svojem območju bo občinski ljudski odbor Bled prispeval 200.000 dinarjev.

Novo jeseniško šola Na Jesenicah je Gradis postavil veliko šolsko poslopje, ki bo dalo streho osemletkama »Toneta Čufarja« in »Prežihla Voranca«. V začetku oktobra se je na posloppu že pojavil »mlaj«. V prihodnjem šolskem letu bo mladina, ki se zdaj stiska vsenakoli po Jesenicah, že stopila v obe šoli.

IZ MARIBORA Novo šolsko poslopje V Tomšičevih drevoredu bo občinski ljudski odbor Maribor-Center postavil novo šolsko poslopje. Interesenta za njegove prostore sta osemletki v Aškercovi in v Čafovi ulici. Ker slednja uporablja prostore v ekonomski srednji šoli, je šolski odbor IX. osemletke poslal na pristojno mesto pismeni predlog, naj se vprašanje šolske novogradnje v Tomšičevem drevoredu razčisti.

Nov otroški vrtec Pravzaprav posebnost: prvi otroški vrtec stanovanjske skupnosti. Izročili so ga njegovemu namenu ob tednu otroka.

Mariborska tekstilna tovarna na Pobrežju si je zgradila že celo stanovanjsko naselje. Samo v dveh tamošnjih blokih živi blizu 200 otrok. Njim je stanovanjska skupnost v šestem bloku uredila prijetno bivališče, kadar ne bodo pod nadzorstvom staršev. Moderno in praktično sta opremljeni dve ljubki sobici z mizicami, stolčki in ostalo opremo. Vse kot treba, nobene navlake. Otroci so presrečni. Starši nič manj.

Tudi na šolarje misli MTT in jim bo v kratkem uredila sobo za študij. Na razpolago bodo mladim tudi razni učni pripomočki. V prihodnji pomladi pa bodo malčki in šolarji že lahko zarajali tudi na lastnem otroškem igrišču.

Mojstrska šola oblačilne stroke Razvila se je iz skromnih začetkov 3-mesečnega mojstrskega tečaja za krojače in šivilje v letu 1951. S šolskim letom 1953-54 se ji je priključil še čevljarški odsek. Zdej je šola enoletna.

V preteklem šolskem letu je imela tri oddelke: krojaški, šiviljski in čevljarški oddelek. Izmed 66 vpisanih kandidatov jih je bilo iz ostalih naših republik 25. Zanje je bila uvedena srbohrvaščina kot obd. izobraževalni predmet. Povprečni letni uspeh je znašal na šoli 98 odstotkov.

Za tekoče šolsko leto se je prijavilo toliko kandidatov, da šola ni mogla vseh sprejeti. Ker mora biti vsa obširna snov iz strokovnih in splošnih predmetov predelana v enem šolskem letu, je vedno bolj očitna potreba po dvehletni šoli. Treba je predvsem doseči razširjanje prostorov in modernizacije delavnice.

Z že započeto gradnjo nove, sodobno urejene vajenske šole v Mariboru bo dobila tudi mojstrska šola oblačilne stroke svoje prostore vse dotlej, dokler ne bo zanj zgrajeno posebno poslopje s potrebnim internatom.

Podpora blejskim šolam

Novo jeseniško šola Na Jesenicah je Gradis postavil veliko šolsko poslopje, ki bo dalo streho osemletkama »Toneta Čufarja« in »Prežihla Voranca«. V začetku oktobra se je na posloppu že pojavil »mlaj«. V prihodnjem šolskem letu bo mladina, ki se zdaj stiska vsenakoli po Jesenicah, že stopila v obe šoli.

Novo jeseniško šola

IZ MARIBORA Novo šolsko poslopje V Tomšičevih drevoredu bo občinski ljudski odbor Maribor-Center postavil novo šolsko poslopje. Interesenta za njegove prostore sta osemletki v Aškercovi in v Čafovi ulici. Ker slednja uporablja prostore v ekonomski srednji šoli, je šolski odbor IX. osemletke poslal na pristojno mesto pismeni predlog, naj se vprašanje šolske novogradnje v Tomšičevem drevoredu razčisti.

Nov otroški vrtec

Pravzaprav posebnost: prvi otroški vrtec stanovanjske skupnosti. Izročili so ga njegovemu namenu ob tednu otroka.

Mariborska tekstilna tovarna na Pobrežju si je zgradila že celo stanovanjsko naselje. Samo v dveh tamošnjih blokih živi blizu 200 otrok. Njim je stanovanjska skupnost v šestem bloku uredila prijetno bivališče, kadar ne bodo pod nadzorstvom staršev. Moderno in praktično sta opremljeni dve ljubki sobici z mizicami, stolčki in ostalo opremo. Vse kot treba, nobene navlake. Otroci so presrečni. Starši nič manj.

Mojstrska šola oblačilne stroke

Razvila se je iz skromnih začetkov 3-mesečnega mojstrskega tečaja za krojače in šivilje v letu 1951. S šolskim letom 1953-54 se ji je priključil še čevljarški odsek. Zdej je šola enoletna.

V preteklem šolskem letu je imela tri oddelke: krojaški, šiviljski in čevljarški oddelek. Izmed 66 vpisanih kandidatov jih je bilo iz ostalih naših republik 25. Zanje je bila uvedena srbohrvaščina kot obd. izobraževalni predmet. Povprečni letni uspeh je znašal na šoli 98 odstotkov.

Za tekoče šolsko leto se je prijavilo toliko kandidatov, da šola ni mogla vseh sprejeti. Ker mora biti vsa obširna snov iz strokovnih in splošnih predmetov predelana v enem šolskem letu, je vedno bolj očitna potreba po dvehletni šoli. Treba je predvsem doseči razširjanje prostorov in modernizacije delavnice.

Z že započeto gradnjo nove, sodobno urejene vajenske šole v Mariboru bo dobila tudi mojstrska šola oblačilne stroke svoje prostore vse dotlej, dokler ne bo zanj zgrajeno posebno poslopje s potrebnim internatom.

Nova Gorica dobi novo gimnazijsko poslopje

Vidno rastočemu mlademu mestu Novi Gorici, ki ima okoli 100000 udobnih stanovanj in vrsto javnih zgradb, se v doglednem času ne obeta le nov 4-nadstropni hotel z 68 posteljami — stal bo ob novih kavarni in restavraciji — obeta se ji tudi cela nova šolska četrt, ki bo napravila konec sedanji stiski šol in učilnic. Zgradili bodo šolska poslopja za gimnazij in osemletko z vsemi reformirani šoli potrebnimi prostori, kot so kabine, delavnice in velika telovadnica. Vsa dela bodo zahtevala najmanj dve sto milijonov din. Zidali bodo postopoma. Najprej gimnazijsko poslopje in trakt, ki ga bo ežal z bodočim novim posloppom osemletke. Poleg štirih prostornih učilnic in prostorov za učno osebo bo v prvi etapi zgrajenih še več kabinetov in delavnice. Denarna sredstva, okoli 80 milijonov dinarjev, so zagotovljena, načrtj izdelani in tudi odobreni. Prihodnje jesen bo novo gimnazijsko poslopje že sprejelo učence.

Reformirano kmetijsko šolstvo na Delenjskem

Najnaprednejši kmetovalci na Delenjskem pa tudi drugod po slovenskih pokrajinah so bili absolutni znane šole na Grmu v Novem mestu. Dolenjska je skozj in skozj agrarna deželica, ki pa je bila v tem pogledu s kmetijskim šolstvom vred po voini dokaj dolgo in obširno zanemarjena. Strokovni izobraževalni kmetijsko šolstvo, ki je bilo v preteklem letu s splošno kmetijsko izobrazbo. V enem letu si gojenci tako niso mogli pridobiti kvalifikacije. Vsestranski napredek v deželi zahteva napredno kmetijsko, zato bo na Dolenjskem posej drugače tudi s kmetijskim šolstvom, ki ne more mimo reforme, kakršna postopoma zajema vse naše šolstvo. Kmetijske šole bodo dvoletne in specializirane, ločeno bodo vzgajale živinorejce, poljedelce, vinogradnike in sadjarje.

Po novih učnih načrtih, v smislu reforme prilagojenih sodobnim zahtevam kmetijstva, bodo gojenci prebili leto dni v šolskih klopih, leto dni pa na praksi na posestvih in v zadrugah. Teoretično šolanje bo deljeno na dve polletji. Prvih 6 mesecev v učilnici, zatem celo leto kmetijske prakse, kot zaključek pa spet pol leta v šolskih sobah in kabinetih. Tako izšolani gojenci bodo imeli svoj določen poklic in bodo lahko mnogo pripomogli k dvigu kmetijstva.

Šole so po strokah razdeljene takole: poljedelško-zivinorejska šola na Grmu, vinogradniško-sadjarjska šola v Vinomeru pri Dražičih v Beli krajini, sadjarjsko-zivinorejska šola v Sevnici ter strokovna šola za kmečka dekleta v Mali Loki, železniška postaja Velika Loka na dolniški progi. Prve tri šole sprejemajo le fante, četrta le dekleta. Skupno lahko vsi štirje zavodi v dveh letih izšolajo 92 fantov in 42 deklet. Vse štiri šole razpolagajo z lastnimi internati.

Pogoj za sprejem je dopolnjenih sedemnajst let starosti in dovršen osemletna šola. Prednost imajo absolventi kmetijsko-gospodarske šole in tisti, ki so zaposleni v kmetijstvu. Ker razpolagajo kmetijske zadruge z milijoni sredstev za vzgojo kadrov, vprašanje štipendiranja mladih ljudi, ki bi želeli ostati v kmetijstvu, ne bo povzročalo nobenih težav.

—nm—

IZ SLOVENSKEGA PRIMORJA

Družbeni načrt

za gospodarski razvoj okraja Koper v razdobju od 1957 do 1961 posveča tudi šolstvu posebno pozornost, predvsem se glede na šolsko reformo, ki je na pohodu. Glede na dosedanji razvoj in predvideno povečanje prebivalstva v navedenem razdobju računata, da se bo število šoloobveznih otrok in učencev drugih šol povečalo od 12.664 na 18.615 ali za 31 odstotkov. N. j. večje povečanje predvideva v osnovnem in strokovnem šolstvu. V slednjem si obeta izboljšanje kvalifikacijskega sestava s strokovno izpopolnitvijo sedanjega kadra, deloma pa z dotokom novih kadrov s fakultet, srednje ekonomske in drugih šol, ki jih ljudski odbori štipendirajo. Za kvalificirano kmečko delovno silo, zlasti za vinogradništvo in sadjarstvo, bo potrebna posebna pospešena vzgoja in bo zato organizirana posebna enoletna kmetijska šola. Sredstva ljudskih odborov bodo za šolstvo angažirana v veliki meri. Posebni skrb bo posvečena tudi nadaljnemu razvoju večjih občinskih ljud-

skih knjižnic. Število učnih moči na osnovnih in strokovnih šolah se bo v razdobju 1957-1961 predvidoma povečalo le za 6,3 odstotkov glede na to, da je število šoloobveznih otrok in učencev v posameznih oddelkih minimirano.

GIMNAZIJI

ima koprski okraj poslej dve, in sicer v Kopru in Postojni. Po odloku OLO Koper sta prevzeli premoženje dosedanjih popolnih gimnazij v obeh mestih.

Novomeško šolstvo 1958-59

Gimnazija, ki obstaja že 212 let, je ostala v svojem dosedanjem posloppu. Tja se je preselilo tudi učiteljske, ki je doslej imelo svoje prostore v posloppu osnovne šole. V slednji sta z novim šolskim letom nameščeni obe novomeški osemletki. V nove prostore nad telovadnico osnovne šole se vseli vajenska šola obrtne stroke. Znova je oživljena popolna ekonomska srednja šola, ki je bila p. d. leti ukinjena. Vajenska šola trgovske stroke se je preselila v Brežice, dopolnilna šola pa v Črnomelj. Nekaj je tudi osebnih sprememb na vodilnih mestih srednjih in osnovnih šol.

Iz sežanske občine

je v obveznem šolstvu izvedla delno reorganizacijo. Osrednja osemletna šola Tomaj se je preselila iz Tomaja kot dosedanjega začasnega sedeža v Dutovlje. Šolski okoliš zajema 42 naselij. Tomaj je v njenem sestavu dobil podružno osnovno šolo za prve tri razrede, prav tako dosedanja nepopolna osemletna šola v Pliskovici. Ukinjena sta podružni osnovni šoli v Dutovljah in Velikem dolu ter vključeni neposredno v osemletko Dutovlje.

Ukinjena sta tudi finančno samostojna zavoda Mladinski dom v Dutovljah in Dijaški dom v Tomaju. Njuno premoženje je prevzel ObLO Sežana.

Za večjo povezanost med teorijo in prakso

Na rednem letnem posvetovanju ravnateljev trgovskih vajenskih šol Ljudske republike Slovenije, ki je bilo meseca oktobra v novi šolski zgradbi v Novi Gorici, je bil glavni del razprave posvečen vprašanju, kako ustvarjati čimveč možnosti za redni strokovni in praktični pouk trgovskega naraščaja. Stalno namreč ugotavljamo, da praktični pouk na učnem mestu večinoma ne ustreza niti zahtevam sodobnega trgovanja niti načelom reformirane strokovne šole. V nekaterih okrajih še danes ne opravljajo vsakoletnega preizkusa praktičnega znanja trgovskih vajencev, čeprav obstajajo za to zakonita določila in je že izšel poseben predmetnik in učni program za praktični pouk na učnem mestu. Šole pomagajo pri strokovnem izobraževanju zlasti s posebnimi seminarji za posamezne stroke v okviru blagoznanstva, trgovska šola v Celju pa je v svojem novem posloppu namenila največjo učilnico za pouk in delo v šolski aranžerski delavnici. Tako se vedno jasneje kažejo

obrisi bodoče strokovne šole s praktičnim poukom, čeprav bo verjetno pretelko še precej časa do njene uveljavitve tudi v trgovini. Prilegitevis visokokvalificiranih praktikov (na primer pri blagoznanskih seminarjih po strokah) doslej ni uspelo. Delo na šolah zapuščajo še tisti maloštevilni strokovnjaki, ki so doslej vztrajali. Za dotok stalnih predavateljev, zlasti ekonomistov, pa bodo morali skrbeti predvsem ljudski odbori s pravišnim štipendiranjem.

Posebej so udeleženci tega sestanka tudi razpravljali o vlogi in pomenu razrednih ter šolskih skupnosti in mladinskih organizacij na šoli. V zvezi s tako imenovanimi »prevedbami« v trgovini se vrstijo na šolah strokovni tečajji s kvalificirane in visokokvalificirane kadre v trgovini in se na ta način stalno izboljšuje strokovni sestav že zaposlenih trgovskih delavcev, s tem pa uvaja stalna oblika šolanja in izobraževanja odraslih na teh šolah.

OBCINSKI LJUDSKI ODBOR ŽELEZNIKI

išče učitelja UPOKOJENCA,

ki bi bil pripravljen prevzeti pouk na osnovni šoli v Zabrdu v Selški dolini. Na šoli je 8 učencev. Zaradi pomanjkanja učnih moči je ostalo mesto prazno. — Šola je v hribih, odmaknjena od ceste, šolsko poslopje pa je novo, v njem je tudi družinsko stanovanje. Uslužbenca na tem mestu pripada poleg rednih prejemkov še brezplačno stanovanje in kurjava ter posebni dodatek 6.000 din na mesec. Vprašanja in ponudbe naslavljajte na občinski ljudski odbor v Železniki.

Knjižne zbirke Cankarjeve založbe

ZA LETO 1959

Ljubitelji dobre slovenske knjige, zlasti pa vse dosedanje naročnike, vabimo, da si ogledajo program naših knjižnih zbirk za leto 1959.

PROGRAM OBSEGA NASLEDNJA DELA:

SVETOVNI ROMAN:

- Ilija Erenburg: PADEC PARIZA
- John Galsworthy: ZADNJE POGAVLJE
- Roger Martin du Gard: DRUŽINA THIBALTOVIH, I. in II.

SODOBNI ROMAN:

- Roger Vailland: PRECEP
- Haldor Laxness: LUC SVETA
- Mira Mihelič: HISA VEČERA
- William S. Maugham: CLOVESKE VEZI

BIOS:

- Dr. Crtomir Nučič: RAZDOBJA ALKEMIJE
- Marcel Prenant: DARWIN
- Fred Hoyle: NA MEJAH DANAŠNJEGA ZVEZDOZNAŠTVA
- Georges Sadoul: ZGODOVINA FILMSKE UMETNOSTI

NOVA LJUDSKA KNJIŽNICA:

- Jan Neruda: MALOSTRANSKE POVESTI
- Hugo Glaser: SKRIVNOSTI CLOVESKEGA TELESA
- Mimi Malenšek: CRTOMIR IN BOGOMILA
- Haakon Mielche: ALADIN V CADILLACU
- Wilhelm Moberg: KMETJE SE SELIJO CEZ MORJE
- Pierre La Mure: ONKRAJ ZELJA

Knjige naših knjižnih zbirk lahko plačujete v mesečnih obrokih, njih cena pa je nižja kot bo kasneje v knjigarnah. Vabimo Vas, da se nemudoma prigrisate v krog naših na ročnikov, kajti tudi prihodnje leto bomo tiskali knjige v omejenih nakladah. Vsa podrobna pojasnila in prospekte dobite pri založbi in v vseh knjigarnah.

CANKARJEVA ZALOŽBA LJUBLJANA

D. P. 163

NOVE KNJIGE

V decembru bodo izšle naslednje knjige:

- KJIŽNICA ČEBELICA**
Novoletna zgodba. Cena broš. 60.— din.
- KNJIŽNICA SINJI GALEB**
V oglasu št. 16 »Prosvetnega delavca« z dne 3. t. m. smo objavili, da bo izšla v novembru knjiga Vladimir Čerkez: *Sonce v dimu*. — Ta pa bo izšla zaradi tehničnih ovir šele prihodnji mesec. — Pač pa smo poslali vsem naročnikom knjigo: Margery Miller: *Joe Louis Črni bombardier*. — Cena broš. 120.— din, polplatno 250.— din.
- KNJIŽNICA KONDOR**
M. D. Cervantes: *Don Kihot*. — Cena broš. 130.— din, polplatno 300.— din.
Izšle so naslednje knjige:
- KNJIŽNICA ZA ŠOLARJE**
Astrid Lindgren: *Pika Nogavička*. — Cena polplatno 750.— din.
- CICIBANOVA KNJIŽNICA**
Manko Golar: *Gode črček*. — Cena broširane 200.— din.
Dušan Petrič: *Kako mi je ime*. — Cena broš. 80.— din.
- MLADINSKA KNJIGA**
Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 2

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

- opozarja na naslednje priročnike:
- Ing. Zdenko Skuhala: Tehniško risanje (Strojno risanje) din 1000.—
  - Dr. Pavel Karlin: Nemški glagol, din 170.—
  - Tone Ljubič: Veselo, lepo in koristno — delovna kronika krožka ročnih spretnosti, čez 100 ilustracij, din 300.—
  - Bogdan Uratarič: Botanične ekskurzije — din 400.—
- Zahtevajte knjige v vseh knjigarnah ali pa jih naročite naravnost pri Državni založbi Slovenije, Ljubljana, Mestni trg 26